

*Libres i retaules en cases
mallorquines (segle XVI,
segona meitat)*

Onofre Vaquer

Mayurqa (2006), 31:
295-323

LLIBRES I RETAULES EN CASES MALLORQUINES (segle XVI, segona meitat)

Onofre Vaquer Bennàsar

RESUMEN: Utilizando los inventarios que se encuentran entre los protocolos notariales, para la segunda mitad del siglo XVI, se ofrecen relaciones de libros y obras artísticas que había en casas particulares mallorquinas. En los libros se indica, aunque no siempre, el autor, el título y la lengua. Las obras artísticas, los retablos, «cortinas de pincel» y esculturas son mayoritariamente de temática religiosa.

PALABRAS CLAVE: Mallorca, siglo XVI, libros, obras de arte, protocolos notariales.

ABSTRACT: The paper presents a list of books and art work from several private Mallorcan homes in the second half of the sixteenth century using inventories found among notary protocols from the time. The title, author and language are stated in almost all the lists of books; the altarpieces, sculptures and other art works primarily deal with religious subjects.

KEY WORDS: Mallorca, sixteenth century, books, art works, notary protocols.

Els inventaris que trobam entre els protocols noterials ens permeten veure quins llibres i quines obres artístiques hi havia a les cases particulars. A la majoria d'inventaris no en trobam cap. Treballant sobre comerç a la segona meitat del XVI, hem localitzat un notari, Melcion Sans, que té alguns inventaris interessants, que hem complementat amb altres notaris.

Sobre llibres el pare Llompart havia publicat «El Llibre català a la Casa mallorquina (1350-1550)» a *Analecta Sacra Tarraconensia* (48 i 49-50, 1975-77) i J. N. Hillgarth *Readers and books in Majorca, 1229-1550* (París: C.N.R.S., 1991) en dos volums. Al segon volum de la nostra tesi (*Una Sociedad del Antiguo Régimen*, 1988, pàg. 954-964) oferíem tres biblioteques de la segona meitat del XVI, una de les quals de 272 títols. La majoria de llibres són impresos (d'estampa), però encara en trobam alguns de manuscrits (de ploma). Un inventari correspon a un llibreter i no ens estranyaria que alguns dels que trobam en un inventari de 1571 de l'heretat de Jerònim de Vechí, mercader de la ciutat de Milà, fossin per vendre. No sempre s'indica el títol dels llibres, a l'inventari de Benet Orlandis se citen 207 llibres de lleis sense donar el títol ni l'autor de cap dels quals. Les biblioteques més nombroses són les de juristes i la de Bartomeu Domènech, doctor en Arts i Medicina, que tenia 32 llibres sobre Aristòtil (d'un total de 155). La immensa majoria dels llibres estan en llatí, però també n'hi ha en castellà, italià i uns pocs en català. La majoria de llibres són jurídics, destacant-ne el *Corpus iuris civilis* anomenat *Instituta* i també *Digesta*, la famosa recopilació de dret romà ordenada per Justinià i dirigida per

Tribonià, i els comentaris al mateix llibre realitzats per juristes italians del segle XIV com Baldus (Baldo de Ubaldis), Barthol (Bartolo da Sassoferrato) o Albericus de Rosate (Rosciate). Segueixen els llibres religiosos. Hi ha llibres d'autors clàssics com Aristòtil (51 volums), Ciceró (22 volums), Virgili, Ovidi, Sèneca, Plini (vuit exemplars), Juvenal, Terenci. Es curiós que després de 1551, en què la Inquisició prohibí llegir els llibres d'Erasme de Rotterdam (que escriuen Arasmo), diverses persones en tinguessin, fins un total de 22, i el que més l'inquisidor Gual. Dels llibres en castellà destaquen les *Epístolas familiares* d'Antón de Guevara, del qual trobam cinc exemplars, no falten obres literàries com *La Celestina*, *Diana* de Montemayor, *Cárcel de amor* (de Diego de Sanpedro), obres de Juan de Mena, Boscà o Timoneda, altres de temàtica religiosa, diversa o de viatges com el de Joan de Mandavilla (d'un original francès). En italià hi ha 21 llibres, poesies de Petrarca (cinc exemplars), Dante (sols un), *Orlando furioso* i altres de no literaris. Són molt poques les obres que trobam en català: *Blanquerna* (2 exemplars) de Llull (altres tres obres seves en llatí), *La vinguda de l'emperador en Mallorques*, *La vida de nostre senyor Jesucrist*, diversos exemplars dels sermons de Sant Vicenç Ferrer, *Evangelis de Jesuchist*, Ausies March. Hi ha obres en llatí d'autors mallorquins com Arnau Albertí (tres volums), Jaume Montanyans o Ramon Llull (*Arbor Scientie*).

Al *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana* núm. 59 (2003, pàg. 47-88), Jaume Sastre Moll publicà «L'obra pictòrica com element decoratiu sumptuari i devocionari a les llars medievals mallorquines, en el trànsit a la Modernitat». En volem oferir una petita continuació amb una mostra de la segona meitat del XVI.

Alguns llibres i obres artístiques es venen en encant per preus baixos. El 1560, a l'inventari d'Isidor González, mariner de Salamanca domiciliat a Mallorca, que posseïa un quarter en una nau de dotze bancs, trobam una **carta de navegar** amb un talec de tela feta a Nàpols per Jaume Olives, mallorquí (ARM, P., S-111, f. 81) que fou venuda a Llorenç biscaí per 1 ll. 2 d. (f. 89).

LLIBRES

23-12-1546. Inventari dels béns de **Montserratada**, muller de Jeroni **de Togores**, donzell de M.: Plini, *De naturali historia*; un *Flos sanctorum*;¹ *Vetus patrum*; *Verger de la Vege Maria*; *la Cronica de Aragón*; *la Thebayda* en castellà (ARM, P., S-1657, f. 713 v.).

13-9-1550. Inventari dels béns de **Joan Unis**, blanquer, amb cases a la Calatrava: un llibre anomenat *Flos sanctorum* de ploma (ARM P., B-255, f. 355 v.).

30-9-1557. Inventari dels béns de **Bartomeu Domènech**, doctor en Arts i Medicina. Cases a la parròquia de Sant Nicolau. Llibres: Andree Vesalli sobre *medicorum de notornies*; *Sermonum liber scientie medicine* Nicolai Florentini; *Sermo septimus de chirurgia*; *Sermo tercius de membris capitis*; Plini, *Secundi historiae mundi*; *super Ethica sancti doctoris Thome Aquinaris* [Tomàs d'Aquino] *in decem libros ethicorum Aristotelis*; *Sphera cum comentis*; Joannes Gramaticí, *Cognomento philoponi eruditissima comentaria*; Aristotelis Stagiritae, *Moralia nichomachia*; *Ugo in prima...*; Aristotelis Stagiritae etc., *De celo libri IIII*; Aristotelis, *Preriseninias hoc est de interpretatione*; *conciliator Petri*

¹ Es tracta de la Llegendà àuria (vides de sants) de Jacobo da Varazze, editada en català a Barcelona el 1494. Hi havia tres persones que el tenien. A la Part Forana la gent que sols tenia un llibre solia ser aquest.

aponensis medici; tertius et quartus Durandi; Pratica Joannis Seraptonis; Joannis Damactini, Summe; Boetius in logica; Petri Obertino, In libros problematum Aristotelis; Liber primus meteorologicorum Aristotelis; Excel-lentissimi medici Guillelmi Buxiensis practica; Marci Anthoni in dictius Aristotelis; Orontii Phitici etc. In sex priores libro geometricorum; Alexandri Benedicti veronensis, In singulis corporum morbis a capite ad pedes; Expositio dicti Thome Aquitanis etc. Super octo libros phisicorum Aristotelis; Alexandri Aphrodisiensis, In prior a rescolinoria (?) Aristotelis; Omnia divini Platonis opera; Comentaria in octo libros Aristotelis; Aristotelis topicorum libri; Egidius romà, Marcilio et Alberto, De generatione; Plotinus, philosophus, De rebus philosophiae libri LIII; Augustini Niphi [Eutyches Augustinus], In libris Aristotelis metheorologicis comentaria; Alexandri Aphrodisici [Alexander de Aphodisias] Comentaria in duodecim Aristotelis libros de prima philosophia; Suesanus, Super libros Aristotelis de anima; Augustini Niphi, medici, Expositiones in Aristotelis libros; Augustini Niphi, In omnes Aristotelis libros; Sunpliculanni (?) peripathetici comentarium in decem cathogorias Aristotelis; Joannis Manardi, In galeni doctrina;...; Super aphorismos Jacobi Forolimensin Hipocratis et Galeni; Jacobi Forolimensis, medici, Singularis espositio et questiones in artem medici noletu (?) galeni; Joannis Herculani, Expositio in prima seu quarti canonis Avicene; Mestre (?); Aetii, medici greci, per Janum Cornarium medicorum latine conscriptum; Pratica Joannis Areulani; Colliget Averrois [Averroes] total medicinam; Medici antiqui, Aurelii Cornelii Celsi; Pauli Eginete [Aegineta]; Thomas de Garbo; Jacobi Foroliniensis, In primum canonem Avicenne [Avicenna]; Tercia pars tercii canonis Avicenne; Hic merito inscribi etc. Ab poli (?) de viribus cordis; Tractatus primus de universalibus dispositionibus epatis; Tercius canonis Avicenne; Consiliator diferenciaris philosophorum et precepte medicorum Petri de Ebano, d'estampa molt antiga; Diferentia LXXXVIII; Feu (sic) quarta primi Avicenne cum expositionibus Ugonis; Feu secunda tercii canonis Avicenne de egitudinibus nernotum; Secunda pars tercii canonis Avicenne; Phisicarum auscultationum Aristotelis libri duo Augustino Hiphosuetano interprete; Paraphicles in libros orimeris Alexandri Albarotorino; Primus et secundus Durandi; Opusculum Aristotelis defensibus; Ortus sanitatis; Pratica Joannis de Tornamira; Amoris in priphirum (?); Simplici comentarii in II libros Aristotelis de anima Joannis Fasceoli; Suma conservationis et curationis magistri Guillelmi Plasentini; Ugonis, Opera; Chirurgia magistri Petro de Cargelata; Divi Thome Aquitatis, Expositio super libros Aristotelis de anima; Burana, In libros priorium resolutariorum; Themistii Peripathetici, Paraphrasis in Aristotelis; Hippocratis cor medicorum omnium logem principis opera; Probenmatum Aristotelis lectiones due de quagraginta; Floret ab coment; Ugo, In primam quarti cum...; Profundissimi sacre theologie professoris Francisci Joannis de Basolis; Opera Joannis de Basolis; Principis Avicenne libri canonis nec non de medicinis cordialibus; Sanctus Thomas, Super poste cum tabula; Joannis Gramanci Alexandri, Expositiones in primum et secundum postenorum Aristotelis; Joannis Maioris in quartum sententiarum (?); Joannes Maura, In primum seu tertiorum ex requisitiones Joannis Baldii; Aristotelis, Libri phisicorum octo; Aristotelis, Meteora libri quatuor; Aristotelis, Liber quatuor de celo et mundo; Aristotelis, Libri methaphigsici; Aristotelis, Ethica libri X; In libros Aristotelis alphabeticos; Thomus secundus librorum dialecticorum Aristotelis; Augustini, In librum destructio destructiones Averrois; Vita Galeni; [H]oraci, sens coment; Operam universam lectio secunda epitomes omnium galeni; del mateix lectio tertia, lectio quarta; Gelotis affectis libri sex; Comentari in galeni libros de febribus; Opera domini Joannis de Vigo; Libri diversi in medicina; Alexandri Aphodisci, De februm causis; Opusculum preclarum pestilencia exhimii viri Joannis Vox; Actuarius de

medicamentorum compositione Ruello interprete; Galeni de ratione curandi, libri duo; Comentarii in sex galeni libros; Liber canonis Avicenne; Pratica vallecidetaranta que aliis philonium dicitur; Dialectica Aristotelis; [H]ypocratis, Aphorismorum lectiones septem; Methodus etc. Compendium medicine Leonardo Fuctio auctore; Theseo, Totius medicine; Logica Pauli Veneti; Methodus medendi juhio que ad galeni doctrina spetam; Joannis Togaulcii Ambiani, De chirurgia institutione libri quinque; Lodoici Vassari, In anathomen corporis humani tabula quatuor; Anatomicarum institucionum ex galeni guiam libri quatuor; Letere scrite al signor Pietro Aretino, en italià; Prediche del reverendissimo mos. Cornelio Vesconodi Batonto, en italià; Libro secundo de le letere scrite al signor Pietro Aretino, en italià; Libro primo de le letere del illustrissimo signor don Anthonio de Ganara vescono, en italià; Le letere di micer Bernardo Tosso, en italià; Tre libri di letere del donibri termini de la liusne toscana; Letere volgari de diversi nobilissimi homini; Sphera, Joannis de Sacrobusto; De historia scripium comentarii insignes; Orationes, Marci Tulli Ciceronis, volumen secundus et volumen tercius; Marci Tulli Ciceronis, Epistole ad Atticum Brutum, philosophicorum; Marci Tulli Ciceronis, thomis II; Pedanii Dioscoridis, Libri sex Joanne Ruello interprete; Lo rest de Ovidi Mathemor filius, en italià; Prologi guiarum etc. a Joane Duns Scoto; Marci Tulli Ciceronis, De philosophia, thomis primus; Epistolarum familiarum, Marci Tulli Ciceronis; Remedio de peccadores Confessionario, compost per fra Joan de Duenyes; Ethicorum Aristotelis, liber primus; Polibi ilustris medici Hipocratis; Incipit scriptum super quarta sententiarum editum fratre Ricardo de Media Villa; Mathei Curtii papiensis, De vericsetione; De gota la preservacione e cura per lo preclaro medico micer Michel Savonarola, en italià; Pogii² Florentini, Orationis clarissimi facessias [Facècies]; Bertrucii Boniensis [Bonononiensis] medici, Collectorium artis medice; De la esphera del mondo libri quarto in lingua toscana; Clarissimi doctoris divi Joannis de Monte Regio germani; Marcus Guinaria, De curis e gictudium; De curandi ratione libri octo; Scribonii Largi medici, De compositione medicam entorn.; Pratica medicinalis Leonelli Florentini; un llunari en vulgar; Dioscorides, en italià; Alfonsi Ferri, De ligni sancti multiplici medicina; Marci Tulli Ciceronis, Rethoricorum libri quatuor; Petri Brissoti doctoris pausiencis medici; Anthonius Aebrasanoli ferrariensis, Examen omnium chiriporum; Georgii Agricole medici (ARM, P., O-47, f. 224, 232 v.-238 v.).

3-8-1558. Inventari del béns de mestre **Jaume Guàrdia, llibreter**. Casa a la parròquia de Sant Nicolau a la plaça de les Corts: un llibre *Summa* de la sagrada escriptura del doctor Sant Tomàs de Aquino amb coberta de pergamí (*pregamí*), altre llibre amb cobertes de pergamí anomenat *Marcello*, un llibre anomenat *Escot* sobre lo segon de les sentències cobert de cartó, altre llibre anomenat *Scot* amb cobertes de cartó, altre anomenat *Joannes major* segons de les Sentències amb cobertes de cartó, un *Tulli*³ de officiis amb cobertes de pergamí, un llibre de la *Purificació de la Verge Maria* amb cobertes de pergamí, un llibre amb cobertes de cartó de Sant Gregori de l'orde dels ermitans de Sant Agustí, un llibre anomenat la primera i segona part de Sant Tomàs d'Aquino de l'orde de predicadors amb cobertes de pergamí velles, un llibre de la segona de Sant Tomàs d'Aquino, un Breviari vell, un llibre blanc de missa de paper amb cobertes de pergamí, un

² Devia ser Gian Francesco Poggio.

³ Es tracta de Marc Tul·li Ciceró.

llibre anomenat de *mestre Rubert* amb cubertes de pergami, un *sparts* (?) amb cubertes de pergami, un llibre anomenat les *Epístoles* de Sant Jeroni, un llibre amb cobertes de pergami anomenat *l'arcabisbe de Florensa* de l'orde de predicadors, un llibre anomenat *Summe Joannis de Magistris* amb cobertes de pergami, un llibre anomenat *Sermones fratris Ruberti* amb cobertes de pergami, un llibre anomenat les *Tragedias* de Seneca amb cobertes de pergami, un llibre anomenat *Ovivi De fastis* amb cobertes de pergami, un llibre de pergami vell antiquíssim amb cobertes de posts, un llibre sens cobertes anomenat *Guillermi de Monte*, un llibre anomenat *Confessionale romanum* sens cobertes, un llibre anomenat *Summula Confessionis* amb cobertes de post, un llibre anomenat *Problemata logicalia magistri Hieronimi Dengost*, un Breviari antic anomenat de mestre Caldentey,⁴ un llibre (romput), un llibre anomenat *Salmista* sens lligar, un llibre anomenat *Salmista expocitio magistri* Petri Tatareti, un Breviari romà que falten alguns querns sens lligar, un llibre de *Cartusiana* sens lligar, les *Tragèdies* de Sèneca sens lligar, un llibre anomenat *Tragèdies* de Sèneca amb cobertes de pergami, un llibre anomenat *Claudiano* amb cobertes de pergami, un llibre anomenat *Floret*, un llibre anomenat *Tabula Cantiquorum*, un plec de querns de Diornals sens lligar, un Breviari romà sens lligar, un Breviari de pergami antic, dos llibres grans de pergami amb cobertes de post, un llibre petit amb cobertes de post vell, unes Hores sens cobertes, un llibre anomenat *Modus seu f tendi* petit amb cobertes de pergami, un llibre sens lligar de Sermons anomenat *Joannis de Sancto Geminaio*, un llibre anomenat *Ovidi Nasonis* sens lligar, alguns altres llibres de molt poca importància i molts trossos de paper estampat de poca vàlua, un llibre anomenat *Medulla* vell amb cobertes de pergami, un llibre en què hi ha *Meditacions* de Sant Agustí amb cobertes de pergami, un llibre d'església de cant, 6 llibres petits sens cobertes anomenats *Celi selubii presbiteri Ant. Nebrisisensis*; un llibre anomenat *Quadragesima de festibus sapientia*, moltes cobertes de post de llibres de lleis, algunes imatges, 3 llibres de paper blanc de fer albarans (ARM, P., S-159, f. 474 v.-476 v.).

23-10-1558. Inventari de **Miquel Puig**, notari: 5 *testuals* d'estampa; Bartol *super Digesto novo*; Bartol *super prima parte Digesto veteris, ab glosa antigues*; *Speculum Guillermi Duranti cum additionibus Joannis Andree*; Angele sobre la *Instituta*; *Tractatus clausularum Vitalis de Cambanis*; *Lactantius Firmianus* (?); *Arbor sciencie*; les *tragedies* de Sèneca, de ploma; *Margarita filosofica*; *Anotarium delectarum alegiare epistolarum*; la *Biblia*, de ploma; *Desisiones parlamenti dalfinalis* (?); *Confessionale Rmi. Patres ac domini divi Antonini*; *Refrigerium del vocatorum*; *Francisci Aretini in falaridis tiranut*; *De vita et transitu beati Hieronimi*, de ploma; *Summa rossella*; *Claudiano, De raptu Proserpine* amb versos; *Pratica Joannis Petri de Ferrariis*; *Comentaria seu propositio in summa per Rollandini*; *Apparatus notularum famosissimii legum doctori domini Petri de Unsola de bononia*; *Instituta moderna*; *Defensor de la mercaderia*, de ploma amb un àngel pintat; unes hores romanes i unes del bisbat; *Floretus*; *Floreti*; *Petrus*; *Antonius Nebricensis cum comento*; *Suetonii, Operis comendatio*; *Liber de beatitudine*; *Incipit secunda compilatio formarum*; *Ad illustrem magnanime*; *Primo bello punico*, de ploma; *Sciluley* (?) *Paschale*; *Petri Pauli Vergalii*; *Paulus Maurocenus*; *Illustrissimi principis regis francorum*, de ploma; un llibre de ploma d'autoritats (ARM, P., S-255, f. 276-281 v.).

⁴ Es devia tractar del *Breviari mallorquí* imprès per Bartomeu Caldentey el 1488.

1562: a l'inventari de **Joanot de Caulelles**, cavaller, trobam llibres d'estampa: Epístoles de Ciceró; un Virgili, Catulo, Tibullo, la meitat menjat de rates; Jerónimo de Xaves en llengua castellana; Valerio Magno; Catulo Tibullo; Summa Gaietani; *Confessiones* vulgar; vocabulari de catolicon; Marcobrius in cominum Scipionis, vegatius de re militari, obres de Macisustonar, triumfos de Petrarca en italià, 3 de les històries de Sant Antonio, Crònica de Marineo Sículo en castellà, epístoles de Sant Jeroni, los 4 libros del Cortesano en castellà, *De civitare Dei* de Sant Agustí, Salusti amb comentaris, 4 volums la *Summa Sancti Anthonii*, Juvenal amb comentaris, *Erasmus in censuras parisiensis, histonographia* de Pauli Horosii, *Responsio XII secundi romani pontificis materibus resissalliari* (?) de ploma, *Pusculum de tribus virtutibus anime*; Oficis de Ciceró; *Cornatiane de re militari* en italià, un breviar romà, *Raynerius in psalmos*, *De vita Crhisti* en cobles, Comentaris de César; *Tulli [Ciceronis], De officiis, de amicitia et de senectute; Crhistofori Lonselini civis romani perduellonis rei deffensionis due; La vinguda de l'emparador en Mallorques*; el llibre de les seves memòries; *Paraphrasis in epistolas Pauli* d'Erasmus de Rotterdam; Petrarca en italià; lo decret, lo segon del cartoixà en vulgar; *Mesne, Silva de varia leccioni; Segunda parte de las epístolas de don Antonio de Guevara*; la segona part de les Epístoles de St. Jeroni, Epístoles de Plini, *Jacobus de Valencia super psalmos, las trescentas* de Joan de Mena, lo tercer del cartoixà, *Las catorze Décadas* de Tito Livio en castellà, *Los quatro libros del cortesano, Devocionario de la sacratíssima passió de Jesuchristo, Poliates*, un llibre vell de cobles, *Berhom de Comtempti mundi* en vulgar, *Blondo de festis venetorum, Cancionero general* en castellà, *Tragedias* de Séneca amb comentaris, *Tulli de officiis*, Metomorfosis d'Ovidi, obres de Dante en italià amb comentaris, Paulo Mamocheno. Tenia un retrato d'Erasmus. Havia deixat al rector de la companyia de Jesús tres volums de les obres de Sant Joan Crisòstom, 3 de les obres de Sant Jeroni. A la possessió que posseïa a Marratxí tenia aquests llibres: un breviar romà antic de fulles daurades; *Espistoles Joannes* (?); *la Celestina*; *Cosmographia* Pauli Barchinonensis, de ploma; un llibre en llengua toscana que són històries de les coses seguides de l'any 1524 fins a 1545; los oficis de Ciceró en pergami antic; les Novelles de Joan Bocaci[o] (ARM, P., S-111, f. 133-137 v., 147 v.-148).

3-12-1562. Inventari dels béns de **Jeroni Grua**, cirurgià. Cases a la parròquia de Sant Nicolau al carrer de la Sabateria davallant de la costa d'en Brossa. Un llibre de *madasina* (medicina) *llamado tesoro de los pobres*; altre *Lupiano Alexendrinu*; un d'escrits de Sant Jeroni; un llibre amb coberta d'estrassa; unes *Stories de les Indias*; Valerius Maximus; *Marti egrotudium* (?); *Articella*; un llibre de cant d'orgue; *Pratica Valerini de Taranta* (?); *Opera Joannis de Vigo; Calaprua; De virtutibus arlarum; Del temor de Déu*; un llunari; *Maser solobris; Flos de virtuts; Guillermo Vulgare, In inbrirgia* (?); *Guidonem; Expositio Petrus Spanus; Sanct Cosme e Sanct Damià; Bruns longo burgensis*; les Històries dels cavallers de Castella; *Comentario de la vida de los turchs; Històries de Roma; De autadotis aprobatis; Expositio diti florentini; Mestre; Petrus de le Serbata; Sermo septimus de sirlurgie*; unes hores franceses; un llibre gran Consilia (ARM, P. 4.187, f. 125).

3-2-1563. Inventari de l'heretat de **Pere Joan Ferrer**, m.M.: un llibre d'estampa d'aritmètica en llengua toscana; el llibre *Petri Pauli Vergerii; De ingenuis moribus*; un llibre en castellà de *Filosofia y artes liberales*; un de l'art d'aritmètica en castellà; un llibre en castellà per a ben confessar (ARM, P., S-111, f. 176-191).

1563. Inventari de **Pere de la Cavalleria**, donzell: un llibre anomenat Terenci de lletra de ploma; *De presam verge*; un llibre en italià vulgar que comença *Qui comensa il libro chiamato comun als dos*; un llibre en italià dit *Orlando furioso*; 4 llibres d'estampa vells i esquinats; un Petrarca de lletra de ploma en italià, (ARM, P., S-1.657, f. 502, 515).

1565. Inventari del canonge **Nicolau Montanyans**:⁵ un llibret del Concili (ARM, P., S-1.657, f. 670 v.). A la possessió de Galdent: un llibre d'agricultura compost per Herrera en castellà (682). Un llibre d'estampa anomenat les epístoles; los decretals *super jure civili*, ço és, *digestum vetus in forciatum digestum novum codex et volumen*; les decretals i *siszé super jure canonico ab les clementines*; un llibre de *elecctione cardinalium* amb cubertes negres; un llibre que es diu *Repetitio rubrice et c. qm. de hereticis* fet per Arnau Albertí; *Hostriusis (?) super decretalibus*; Philipus Decius, *Super canonico*; *De vita et honestitate clericorum*; *Summa angelica*; altre Sancti Thome; *Tabula generalis scolastice*; los sermons de St. Vicenç Ferrer; *Historia de vita et morum sumorum pontificum*; los llibres de rop amb glosa; los evangelis i les epístoles de St. Pau i Apocalipsis; un llibre de ploma de paper *super canonico*; Jacobus de Valentia, *Super salmos*; *Repertorium Ste. Inquisitionis*; *Expositio triplex librorum octo phisicorum Aristotelis*; *Manuale curatorum*; *Summa consiliorum et pontificum*; *Decretum gratiani*; *Summula Raymundi*; Erasmus, *De recta latini greciq. per numeratione*; Sti. Joannii Chrisostomi, *Comentarium in acta apostolica*; Hieronimi Cardani medici; *Scriptum Joannis Duns Scoti*; *Tractatus de pensionibus ...*; Ausias March; Angela de Fulginio; *Comentarii Jacobi Picolomini*; Durandi, *Super decreto*; unes hores petites; *In acta apostolorum (?) paraphrasis Erasmi*; *...Hore beate Virginis Marie ;...*; *Decretals* en pergamí velles; un llibre de ploma la primera carta il·luminada amb les armes de Montanyans; *Concilia Joannis Calderini*; Francisci Sabarelle; *chicorum (?) Aristotelis*; Theofilacti archiprestí; *In more eclestis animi de medicina*; un llibre que comença *Noticia cum orientis tum occidentis* amb certes pintures; *Arasmi Rotorodami* [Erasme de Rotterdam], *In omnes eplas. apleas*; *Ordinarium de administratione sacramentorum*; *Directorium Inquisitorum*; *Himnorum recognitio*; *Al caballero determinado*; sermons de St. Agustí i d'eremites; *Methodus confessionis*; les obres del poeta Ausias March; *... Explanatio Gregorii Septem salmos penitensiales*; *Instituta*; Epístoles de St. Pau; *Speculum totius vite humane*; *Constitutiones sacorum consiliorum tarraconensium*; *...Polyenthea*; *Decisiones rote antique et nove*; *...Sermones quadragesimales*; *Dyonisium Cartusiani*; *Vita Jesucristi*; *Totius summe beati Antonini*; *Concordantie maiores*; *moleiaris consulti clarissimi*; *Vitas patrum*; fratris Thome de Viochaetani; *Opera Dyonisii*; obres de Tibullo, Catulo i Properti; Aureli Agustini; *Inventarium seu repertorium generale Gabrielis Bril*; *Comentaria Fortunii Garcia*; Aurelii Augustini; Alex Aquellinus; *Incipit prologus Ruffini presbiteri*; Sabastianus Castallio; llibre qui comença *Clarissimi consulti domini Joannis de Navisanis*; *Elenchus et index rerum militarium*; Nestoris Dyonisii *novanensis (?) ordinis*; Leonis Baptiste Alberti; Gabriel Nitertium, *Librum summarium*; Joannes de Turrecremata; *nixpi. nomine super hoc prineto (?)*; *Vita Sti. Hieronimi*; *Supplementum cronicorum*; Terenci; *Rationale divinorum officiorum*; *opus de veritate contricionis*; *Joannis maioris*; *Questiones in quartum summarum*; *Parafraseon Arasmi*; una bíblia antiga; *Textus summarum*; *Salterium galicum*; *Prohemium in quarta partem summe Antonini*; Alfonsus Maurice; *Repetitio prova*; Gabrielis Bril, *Super primum sniar.*; *Postille maiores totius anni*; *Fasciculus temporum*; *Opuscula divi Agustini*; *Vite ducentorum et triginta*

⁵ El llinatge es pot escriure Muntanyans. Fou rector de Manacor, sagristà de la Seu i inquisidor de Mallorca (1541-65). D'alguns llibres no consta a l'inventari ni l'autor ni el títol i es diu "llibre que comença" amb unes poques paraules que no serveixen per identificar-lo amb facilitat. Algun comença «In nomine domini Jesucristi» i no es diu més, en aquests casos ens hem botat el títol.

summorum pontificum; Quolt hoc (?) doctoris suptilissimi Scoti; Eximi doctoris nostri Nicolai de Orbella; Collectanea homiliarum in evangelia; Bar. Super 2ª veteris; Directorium inquisitorum; Aurea rosa; lo siszé y clementines; un llibre de sermons qui comença Dici verbi preconis; De potentissime et benignissime de nostre Ramon Llull; Cum in De origine (?) etimologiarum; Juris civilis traditio methodica per clarissimum jurisconsultum dominum Conradum; Clarissimi resolutissimi quae provide doctissimi doctoris pariscasis; Veritatis theologiae sublemita; Speculum morale totius sacre scripture; llibre que comença Cogitandi mihi beatissime pater; Martiale eximi viri benedictini; Josephi [Josep Flavi] judei historiagrafi; Misale romanum; St. Hieroni, Super evangelia y les epístoles de St. Pau; Luci Manrici, De laudibus totius Hispanie; Sermons de Sant Vicenç Ferrer; Speculum morale totius sacre scripture; les obres de Joannis de Anania super s. decretalium; Super 2ª parte decretalium; Prima pars Sti. Thome; les quiliades de Arasmo; Rationale Guillermi Durandi; Pars prima summe Alex de Alles; Quarta pars totius summe beati Antonini; Nona pars librorum divi Agustini; 2ª pars summe fratris Antonini de ordine predicatorum; Pars terti Alex de Alles; Vocabularium juris utriusque; Novella Joannis Andree; Tabula nuper correcta totius summe beati Antonini; un llibre de nostre Ramon Llull Arbor Scientie; un llibre en italià anomenat Anamoramento di Florio; Bart. Socini, Super pª et 2ª parte in forciatti, 4ª et 5ª parte; In lectulum Salamonis; altre llibre de nostre Ramon Llull intitulat Arbor Scientie; Concilia et tractatus Bartoli; Pius te Cipriane presbiterum studiosissime; Comentaria... Felici Sandri; Canonum discordantie; obres de Sanct Crhisostomo; un llibre que comença Gregorius servus servorum; Prima pars fratris Antonini de Florentia; un llibre en italià qui comença Prima giornata; un llibre qui comença Antonius Pisamarni patricii veneti; un que comença Ubi residebat cura et in ecclesia; Joannis Tortelli Aretini; Bernardi Justiniani Leonardi oratoris; Liber de scriptoribus ecclesiis; Epistolas y avangelios per todo al anyo; Nicolau de Lira, Instrumentum vetus; 3ª pars Historiarum domini Antonini; un llibre en castellà qui comença Fasciculus m.; Archidiaconus super decreto; 6ª pars librorum divi Aurelii Augustini; Bart. Socinus, Super 2ª; Joannes de Turrecremata, Super 2º volumine; un llibre en castellà intitulat Via spiritus; pars 2ª Alex de Alles; Novella Joannis Andree super 2ª parte decretalium; La vida de nostre senyor Jesucrist; Questiones quo liberales Scoti; Enchiridion salmorum; De statu ecclesie de purgatorio; Rosalium logice; Hieronimi Cardani medici; Tractatus beneficalis; les decretals; Hieronimi Cardani medici mediolanensis [milanès]; Quadragesimales fratris Joannis Gritisch [Grix]; los sermons de Sant Vicens, religiòs de l'ordre de predicadors; super 3º decretalium; Super prima in forsiati (pàg. 696-701). El 1569 a l'inventari de l'heretat de Jeroni Togoires trobam llibres que havien estat del canonge Montanyans (ARM, P. 1.657, f. 799 i ss.).

17-4-1564. Inventari de l'heretat de **Martí Alenyà**, notari: *Codix de tortis; Margarita Baldi; In fortiatus de tortis; Terminifate (?) curie romane; Textus et consulata*; un llibre de llògica que es diu *Introductiones; Angel stangel; Acotoni Corronell* sobre los postetmas (sic) d'Aristòtil; Luís Coronell (ARM, P., B-326, f. 23).

19-7-1564. Inventari de l'heretat de **Perot Genovard**, notari: una *Instituta* d'estampa, 4 volums que són lo decret i decretals, 4 volums textuais *De jure civili*, 3 volums textuais de dits textuais *De jure civili, Summa hostensis*, Agustí *De civitate Dei*, Baldo sobre los textuais *de jure civili*, 11 volums de Bartol sobre los textuais, 7 volums d'Abat sobre *iure canonico*, 3 volums especulador, Baldo sobre la *Instituta, Baldus novellus de dote et dotatis nubieribus*, 8 peces de Jason sobre los textuais *De iure civili*, 9 volums de Barthols sobre los textuais *de jure civili*, compès lo repertori, *Collectarius juris*

prima, 5 volums de Paulo de Castro, 4 volums *De Alexandre super jure civili*, un textual antic *Volumeri de tercis*, Franciscus de Aretio sobre la segona part *digesti* i tractats de Bartolomeo Casino (?) i altres doctors, 4 volums de Bartolomei de Haliceto *super toto codice*, Felino sobre *primo libro decretalium*, *De parbationibus de testibus*, *Decisiones tote nove et antique*, altra de Felino *De excepcionibus*, *Decretalium domini Innocentii pape quatri*, *Suma domini Angeli de Frecio super de appellationibus*, *Lectura domini Nicholai Despinellis de Neapoli super toto institucionum libro*, *Repetitio domini Joannis Baptiste Severianus L omnes populi f. de justitia et jure et disputationes diversorum doctorum*; *Ex recognitione* d'Erasmus de Rotterdam i altres autors com Suetonius Tranquilis, Dion Cassius, Julius Capitolinus, Paulo Diacono, Pomponio Letus [no consta que sigui d'estampa]; 2 volums *rapsodie historiarum Eneadum Marci Antoni Cociri ha bellici ab orbe condito*, una Bíblia sens glosa, *Luca ab coment*, *Joannes de Sacrobuste de sphaera*, *Pauli Emilius de rebus festis francorum*, *Decades blondi*, *Practica Joannis Petri de Ferrariis*, *Regule cusnis fallencis Bartholomei Socini*, *Philippus Decius de regulis juris*, Seneca *De moribus seu morali philosophia*, Jacobus de Valencia, Fabri Quintiliani *Institutionum materiariam lib. XII*, *Tractatus clausularum Celsi Hugonis*, *Opuscula pentarchi nuper traducta Erasmo Roteradamo interprete*, *Angeli Policiani filira (?) ab coment. de Beraldo*, obres de Pontano, obres de Ponta, altre d'obres de Pontano, *Decissiones* Guillermi Cassador, obretes de Luciano traduïdes per Erasmo, *Pragmatica sanccio*, Epístoles de Ciceró, obres de Ciceró, 2 volums de obres de Ciceró; un llibre en què hi ha un tractat de Posio Florentino, *Speculum lapidum claussimi artium et medicine doctoris Camilli Leonardi pisanensis* i altres obres, *Vite ... antiquorum et modernorum*, obres de Plutarco, Epístoles de Plini amb comentari, *Papynius poeta* amb comentari, comèdies de Plauto; Plini *De Naturali historia*; Suetonius Tranquilus *De duodecim cesanbus*, Guillermi Budei *De asse et partibus eius*, *Claudianus de raptu Proserpine*, *Comentaria Strabonis*; un llibre compost per Arnau Albertí, canonge de Mallorca i bisbe de Pati, *De hereticis* i un tractat del mateix *De secreto*; *Etimologies* d'Isidoro; obres de Sant Ciprià corretgides per Erasmo; *Antiquitatum vanarum volumina XVII a venerando et sacre theologie et predicatorii ordinis professore Joanne Amico*; *Maciobris de Sommio Scipionis et satumalium*, *Aulo perellinacium atticaii*, Lucrecio Polta amb comentaris, *Historias de Paulo Masio ac Aurelium Augustum*; *Marinei Siculi regii historiographi opus de rebus hispanie memorabilibus*; *Comentarius Cesaris*, *Catullus Tibullus et Propertius* amb comentaris; *Genealogie Joannis Boccatii cum demonstrationibus informis arborum designandum*; *Decades* de Tito Livio i *Històries* de Polibi; *Catholicon*; altres *Decades* de Tito Livio (ARM, P., S-111, f. 240-249).

1566. Inventari de **Pere Crespí**, mercader: *Doctrina chrestiana* composta pel pare Pere Màrtir, un llibre en castellà *Contemptus mundi*, *Confessionari* en vulgar (ARM, P., S-111: 332).

3-11-1567. Inventari del béns de **Sebastià Falcó**, notari: *Celii lacrantii firmianni*, *Inmitación de Jesuchristo y menosprecio del mundo* en llengua castellana; *Spill de ben viure*; primera part de les *Epístolas* d'Anton de Guevara; *Filoni* en llatí; Marci Tulli Ciceronis, *Tusculane*; Juvenal; *Sermones Sancti Vicenti*; *Confessionari*; Boeci, *De consolatione* amb comentaris; *Officia* Ciceronis; Bíblia antiga; *Epístolas y evangelios por todo el año*, en castellà; *beati Hieromini sive sermo de assumptione* (de ploma); *Rethorica* de Ciceró; Angelus Aretinus, *Super quatuor libris institutionum*; *Concordia discordam trium canonum*; *Summa angelica*; Pomponio Letus, *De romani urbis vetrestate*; Baptista Mantuanus *ab coment*; *Instituta* xica vella amb comentaris; *De institutione ad mortem*

d'Erasmus de Rotterdam; *Textus sacramentorum*; *Purgatio seu spongia* d'Erasmus de Rotterdam; *Devotissime beati Bonaventure cardinalis meditationes*; *Lucha, Regia cancellaria*; *Clitoveo*; un *Prestana*⁶ vell; un dels set savis de Roma; *De regimine sanitatis*; *Rudimenta gramatice Joannes Pellisone autore*; *Del arte de las comadres y regimiento de las prenyadas*.⁷ Els llibres foren venuts en subhasta per preus que oscil·laven entre 1 s. i 15 s. (ARM, P., S-111, f. 344 i seg., f. 360v-361v).

1568. Inventari d'**Alfons de la Cavalleria**: un llibre d'estampa apel·lat Properti (ARM; P., S-1.657 f. 598); un Petrarca en llengua italiana cobert de posts vell (599v).

9-11-1568. Inventari de **Jeroni de Togores**, donzell, amb cases al carrer de la Portella: un llibre d'estampa amb coberta de pergamí; *lo segon del cartoixà*; algunes devocions espirituals de ploma escrites; *Instituta in jure civili*; Marcial; *Visiens de les talles*; un que comença *clarísima singularis*; *Sensfon*; un Luca sens comentaris; *Peroto*; Terenci sens comentaris; un Salusti sens comentaris; un Ciceró, *De officiis*; les Epístoles d'Ovidi; un Pastrana vell (ARM, P., S-1.657, f. 762 v., 757 v.).

17-8-1569: a l'inventari dels béns de **Roderic de Santmartí**, donzell, trobam un breviar i un Diornal romà nous amb cubertes *foguetjades i deuradaes* (ARM, P., S-111, f. 396).

1570. A l'inventari de **Miquel Llebrés**,⁸ prevere (P., S-111) trobam a uns panestates o estants de tenir llibres: la glosa ordinària, que són 5 volums; *Thitalmanno super psalmos*, un volum; *Summa Sancti Antonii*, dos volums; Durandus, *Super sentencias*; *Theologie Joannis Arboreo*; *Sermones Dyonisii Carthusianus*, dos toms; *Catholicon*; *Man(u)ali de busti*; Gabriel Brel, *Super sentencias*; *Concordantie biblie*; Calepino, dos toms; Jacobus de Valentia, *Super psalmos*; *Legenda sanctorum*; fratris Hieronimi Pérez, *Super sanctis*; Pauli Cartesii, *Super sentencias*; Raymundi Pii, eremite, *Del audibus vite monastice*; Adrianus, *Super quartum centenarium*; *Scrutinium scripturarum*; Platina, *De honesta voluntate et valetudine*; *Vocabularium ecclesiasticum*; *Oraciones Philelphi*; *Sermones Vincentii*, 3 toms; *El testado sobre St. Mateu*, 2 toms; *Opera Joannis Gusostoni*, 3 volums; *Rosarium busti*; Goriuchem (?), *Super sentencias*; *Opuscula Sancti Thome*; *Expositio precatationis misse*; intítulat al principi *Verbum Dei carofacium*; *Defecerunt Sancti Antonii*; *Rosa aurea super evangelia*, dos toms; Dyonisii Cartusiani, *De fide orthodoxa*; Dyonisii, *Super evangelia*, dos toms; la Bíblia, un volum; *Sermones Calixti Placentini*; *Moralia Angest angest et almayin*; *Logica Aristotelis Periamo interprete*; *Sermones ad omnes status*; *Evangelistarium marci maruli* (?); *Fortalicium fidei*; *Officina textoris*, en 2 toms; *Evagatorium*; *Summa Consiliorum*; *Testamentum novum*; *Marcellini Palinsemi poete*; *Ethicorium Aristotelis*; *Vico Mercato in metaphisica*; *Consilium provinciale*; *Sermones Barlete*; *Sermones Crisolesi*; *De asse et partibus eius bridei*; *Metaphisica Aristotelis*; *Sermones anima fidelis*; *Speculum peregrinarium questionum*; *Sermones funebres*; *Summa angelica*; *Sermones discipuli*; *Sermones Gabriellis Brel*; *Summa Sancti Thome*, en 4 toms; *Opuscula almayin*; *Secunda pars rodarii busti*; 3 textuals de dret canònic; *Scot*, *Super sentencias*; *Supplementum Gabriellis Brel*; *Phisica Aristotelis interprete Petronio*; *Legenda Sanctorum*; *Consilium tridentinum*; Gabriel Brel *super canone misse*; *Opuscula ducala* (?); *Medina de penitencia et contractibus*, dos toms; Soto,

⁶ Devia ser el *Compendium grammaticae* de Joannes de Pastrana.

⁷ Es devia tractar del llibre del mallorquí Damià Carbó imprès a Madrid per Hernando de Cansoles el 1541. Cansoles imprimí a Mallorca, almenys entre 1540 i 1582.

⁸ El llinatge podria ser Llabrés.

De iure et justicia; Promptuarium exemplorum; Sermones Gabrielis Brel; Fasciculus temporum; Soto, De ratione tegendi et detegendi; Dialogus Petri Fragui; Compendium Faritani (?) Dandolo; Driedo, De gracia et libero arbitrio; Sintaxis Erasmi; Summa de Pedrasa; Sermones de Veragine, en dos toms; Homelias de Echio, tom segon; Problemata Aristotelis; Luca ab coment; Secundus thomus opereium Mavoni; Sentenciaris de Selaya, 4 toms; Flos sanctorum, en plà; Confessionari de l'arquebisbe; Epysthyme inprosodiarit (?); Memoria de los descuidos que vienen a los confesores; Confessionari de mestre Sabater (f. 439 v.-441).

1571. A l'inventari de l'heretat de **Jerònim de Vechi**, m. de la ciutat de Milà (*Mediolanem*), trobam: un llibre d'estampa intitulat *Opuscula Sancti Thome; Supplementum*; Gabriel Brel, *super canone misse*; Gabriel Brel, *super quattuor libros sentenciarum; Speculum peregrinarium questionorum*; Francisci Vico, *mercati mediolanensis, Philosophi regni in eam partem; Duodecimi libri metaphisice Aristotelis in qua dedeo et ceteris mentibus divinis dissentur*; Plini, *De naturali historia* (venut per 10 s. 10 d.); *Complementum chronicarum*, en llengua italiana; Aristotelis, *De demonstratione libri duo*; Georgii Trapezontii *Dialectica; Problematum Aristotelis sectiones due de quadraginta*; Joachimi Perionii *in porphini institutiones et in universum Aristotelis organ. Versio*; Aristotels, *De natura aut de rex principiis libri VIII Joachino Petronio interprete; Ethica Aristotelis interprete dicto Joachino Petronio; Secundis operum Baptiste Mantuani; Orationes Philelphi cum aliis opusculis*; Epístoles i sermons de Sant Hieronim, és llibre antic gros cobert de posts; 15 llibres de quart de full cosits amb cobertes de pergami, tots de ploma escrits, de filosofia i teologia, i 3 xics dels mateixos escrits, que dit difunt comprà dels encants de mestre Miquel Llebrés, doctor en teologia; 6 plects d'escrits de ploma sens lligar; dos volums d'estampa intitulat *Joannis Ravisi (?) textoris de naturali sistema*; un llibret que són epístoles de diversos autors; una gramàtica grega amb regles llatines; Suetonio Tranquillo, *De duodecim caesaribus* (venut per 3 s.); *Canones et decreta sacrosancti concilii tridentini*, estampat a València (venut per 4 s. 8 d.); *In principis hispanie archangeli nationem ad Isabellam valesiam in hispania ingredientem habitam scholia; Institutiones hebraice; Comentariorum de Cesar*, en llengua italiana; *Jacobi Sadoleti epistole*; Oracions de Ciceró; *Summa Conciliorum et Pontificium a Petro usquam ad Julium tertium*; Francisci Petrarche [Francesco Petrarca], *De remediis utriusquam fortunae*; Cansons franceses; *LXXI Novellas* de Sabadino, en italià; *Corona preciosa* de diverses llengües; Guillelmus Brudaeus *De asse et partibus eius*; una *Instituta* molt xica; *Titulorum omnium juris tam civilis quam canonici expositiones Sebastiano Brant auctore*; en llengua italiana un llibre de tarifa de peses i mesures de diverses parts del món; en italià un llibre que és *lo art d'esgrima* de diverses armes; una Bíblia (venuda per 16 s. 4 d.); *Almanach perpetuum* (fou venut per 9 s. 2 d.); un llibre en castellà que tracta de canvis i companyies de mercaders i de usures de frai Domingo de Soto; *Contra hereticos beati Theodoreri episcopi*.

De Medicina

- Ipcratis [Hippocrates], *De ratione vicius in mortibus acritis* (?).
- *In Ipcratis et Galeni Physiologie partem anactomiam llasese* (?) Jacobo Silvio interprete.
- Platini [Platina], *De honesta voluptate et valetudine*.
- *Articella Petri Romani valentini*, és de medicina.
- *Compendio di tutta la chirurgia*, en italià.
- Gulielmi Grataroli bergomanis, *Artium et medicine doctoris, Opuscula*.
- *Predictiones hippocratis cum galeni comentariis*.

– Pedani Dioscoridis, *De medica materia libri sex Joanne Ruellio suessionensi interprete*.

– *Aphorismi Hippocratis grece et latine*.

Reportata Scoti super quatuor libros sententiarum; un llibret italià en rims vell; en llatí *Aritmetice practice methodus* ab cifres de comptes; un llibre d'estampa vell en llengua castellana de cançons i romances; un llibret d'epístoles italianes. Havia comenat a Pere Ferrer, brodador, 130 papers d'estampa (ARM, P., S-111, f. 481-483). 9 llibres d'estampa de medicina i 17 papers d'estampa foren venuts al metge Creus per 15 s. (f. 487), que també comprà 4 llibres de ploma per 8 s. Testament 27 d'abril, hereu Joan Maria Murta (S-116, f. 122 v.).

25-8-1573. Inventari de **Guillem Riera**, notari. Llibres d'estampa: *Vocabularium juris*; dos volums *Totum corpus notarie*; *Instituta*; *Practicha de ferrariis*; *Sollectum institutionem juris qui viacicum*; *Homeliarius doctorum*, que és declaració d'Evangelis; *Opuscula divi Augustini*; *Preceptorum fratris Joannis Juder (?)*; *Ut spartium*, hi falten algunes cartes a la primeria; *Corona Laurea* (ARM, P., S-112, f. 21 v.).

20-12-1574. Inventari dels béns de **Tomàs March**, notari. Cases a la parròquia de Sant Jaume, al carrer del bisbe. Un llibre dit *Paulus Orosius*; *Ferdinandus cordubensis sedis apostolice*; *Decissiones magistri Gudonis pape*; *Decissiones capelle toledane*; *Vita Crhristi*; *Ordinarium de administratione sacramentorum*; *Consolat de mar*; *Gotardi Alamany*; *Camilli Querni neopolitani*; *Andreas Bartol*; *Apparabus Rolandini ...*; *Vocabularium juris*; *Furemlari*, de ploma; Joannes Faber [Fabra], *Super Instituta*; *Liber sanfularum Vitalis de Lembni*; *Instituta de tortes*; *Alphabetum aureum*; *Lucius Llapuleis*; *Provinciale omnium ecclesiarum*; *Polientea*; *Faciludi (?) temporum*; un dit Sèneca; *Opuscula Filipi Barraldi*; Guillermus Budens (ARM, P. 4.187, f. 306, r. i v.).

31-1-1576. A l'inventari d'**Uguet Pont**, c.M., trobam: *Meditationes dive Aureli Augustini*; llibre primer de les *Epistolas familiars* d'Anton de Guevara; *Càrcer de l'amor*; primera part del *Libro llamado monte Calvario*; *Mantua de Cabannitatibus tempore* (ARM, P., S-112, f. 80 v.). En encant es vengueren dos llibres, un dit *Cordial de l'Anima* i l'altra *Contemplatio*, per 4 s. 6 d., un dit *Alimento del Alma* per 3 s. 2, un de Joan de Mandevilla per 5 s., el dit *Thesoro de la pasión de Jesuchristo* per 7 s., el dit *Epístoles de Anton de Guevara* per 7 s. 10, el dit *Meditationes divi Augustini* per 4 s., el dit *Monticalvari* per 8 s. 10 (f. 88 v. - 89), un llibre sens cobertes i altre dit *Càrcer de amor* per 4 s. 4, un breviari romà i unes (h)ores velles per 3 s. 6 (f. 91).

5-3-1576. A l'inventari de **Cristòfol Vicens**, notari, trobam: *Corpus totius artis notarie*; *Volumen de tortis*; *Digestum vetus*; Decretals; *Digestum novum de tortis*; *Codex de tortis*; *Repertotium totius summe beati Antonini*; *Consilia questiones et tractatus Bartoli*; *Lectura Philippi de Franchis*; Bartolus, *Super prima codicis*; *Sextus decretalium*; Bartholine, *Super secunda digesti veteris*; altres llibres de Bartol; ...; *Consilia et allegationes Ludovici Pontani*; *Consilii Pauli de Castro*; Francisci Aretio; *Practica de ferrariis*; Bartolus, *Super autenticis*; Repertorii Bertachini; *Speculum Guillermi Duranti*; Bernardini de Tridetio de Monteferrato; *Digesti nove*; *Institutiones imperiales*; Phileius Franquis (ARM, P., B-326, f. 105 v.-106 v.).

26-3-1577. A l'inventari de **Mateu Massanet**, doctor en Teologia: *Decretales cum summaris*; *Sextus et clementione de tortis*; un diürnal estampat del bisbat de Mallorca; *Comentaria espositio...* Hieromini Pérez Valentini *super primam partem Summe Sancti Thome*; *Sermones estivales de tempore beati Vicentii ordinis fratrum predicatorum*; *Jesuchristi collecta*; Terencii apliri *comédie sex*; un de sermons quaresmals de St. Vicenç; les sàtires de Juvenal; Breviari romà; Aristotelis... *principis ethicorum nicomacum libri*

decem Joanne Argayropylo interprete; Opera vergiliana [de Virgili]; Prastana i uns col·loquis de Vives; Gabriel Brel, *De festivitibus Chriti et Marie*; Concili de Trento, estampat a Barcelona; *Mantua; Pomerium sermonum de sanctis; Rosarii* Bernardini de Bustis; *Sermonum quadragesimalium* de Joan Raulini; *Sermones de adventum* Raulin; *Sermones Sancti Vicentis; Sermones de santis* de Gabriel Brel; *Rosarium predicabilium; Opus aureum et legende sanctorum; Historia Lombardica* de Claudii de Rota; *Manuale* Bernardini de Busti; Guillelmus Vorrillonus, *Super libris sententiarum; Mariale santii porta cum sermonibus*; Baptiste Mantuani carmelite...; una Bíblia d'estampa; Rodolphi Agricola *phrisii* (?), *De inventione dialectica; Clementine*; un de sermons o escrits de ciències, de ploma; diversos sermons de ploma; *Partis aelis donati gramatici* (ARM, P., B-326, f. 45 v.-47).

14-6-1577. A l'inventari de **Magdalena**, vda. de Jeroni **Seguals** fet per la filla, casada amb el notari Antoni Sampol, trobam: un llibre d'estampa dit *Luca ab coment* nou, les *Faules* d'Isop en llatí; un llibre d'estampa cobert de posts en italià (ARM, P., S-112, f. 115 v.)

27-5-1581. Inventari dels béns d'**Antoni de Verí**, donzell de M.: un breviari de cambra de l'ofici nou amb sos giradors de seda amb cobertes foguetjades vermelles; un Diornal xic; un llibret d'estampa que és la primera part de *las Epístolas* de don Antonio de Guevara en castellà; una *Doctrina crestiana* d'estampa en llengua catalana; un llibre d'estampa de quart de full en què ha dos obres, la una intitolada *Christo patia* de Juan de Quirós, i l'altre intitulat *Teórica de Virtudes* de don Francisco de Castilla; un llibret de *Romances* en castellà de Juan Timoneda (ARM, P., S-112, f. 235).

9-5-1582. Inventari dels béns de **Pere Abrines**, canonge: un llibre dit ordinari, un dit calendari, un breviari i un missal d'ofici nou, un breviari antic (ARM, P. S-112, f. 312).

14-2-1583. Inventari dels béns de **Bernat Rabassa**, paraire de M.: un llibre d'estampa amb cubertes de pergamí intitulat lo primer del Cartoixà; un llibre d'estampa vell dit Blanquerna ja esquinsat; dos llibres vells de pergamí cuberts de posts, lo ú en llengua italiana de ploma intitulat *Liber angelorum*⁹ fet per mestre Francesc Ximenis [Eiximenis] de Sant Francesc, i l'altre en llengua mallorquina intitulat *De vicis i virtuts* (ARM, P., S-112, f. 348).

1-9-1583. Inventari dels béns de **Martina**, vda. de Mateu **Moranta**, c.M.: a la casa de ciutat 8 llibrets que són totes les obres de Ciceró. A la possessió Son Pontiró (al pla de Sant Jordi) un llibre de les obres de Novara; Ciceró amb comentari; un llunari; un Diornal romà; un llibre de les obres d'(H)errera de les coses d'Agricultura; un llibret petit; altre llibret petit (il·legible); un llibre petit que és el Testament Nou edició vulgata (ARM, P., S-112, f. 396 i 413).

9-5-1584. Inventari dels béns de **Francesc Farran**, prevere. A una casa a la plaça de la Seu: un missal romà antic; un llibre d'estampa de full intitulat *Confessione Generale* de fratre Roberto; un llibre d'estampa d'octau de full intitulat *Aureum Tractatus de veritate contritionis retro acte vite*,¹⁰ és estampa antiga; altre llibre d'estampa d'octau de full intitulat *Summa Sacramentor Ecclesie es doctrina fratris Francisci Victoria*, nou; un llibre d'estampa de quart de full amb algunes misses notades; un breviari de forma xica de l'ofici

⁹ Eiximenis escrigué el *Llibre dels àngels* a València el 1392 en català i fou traduït al llatí, francès, castellà i flamenc. Estranya que no tingui la versió catalana i es digui que està en italià i doni el títol en llatí.

¹⁰ L'autor devia ser Joannes Ludovicus Vivaldus.

nou (ARM, P., S-112, f. 412 v.-413).

1-10-1586. Inventari de l'heretat de **Joanot Seguí**, m.M.: un llibre anomenat Diomedes amb cubertes de pergami; un llibre d'Ovidi en llatí *Metamorphpseos* amb cubertes de pergami; un anomenat *Liuca* (?); *Epístoles* de Ciceró; un anomenat *Apostilles*, altre dit *Petri Mollini*; un dit *Pro regimine seu prosercatione havitatis,...* *Flavis agenus*; un llibre de ploma molt vell; un llibre dit les oracions de Ciceró; un llibre amb cobertes de couro vermell anomenat la primera part de Plini; un anomenat *Rationale divinorum officiorum* gran amb cubertes de pergami; un amb cobertes de couro dit Pomponio Mela; un en forma de hores dit Valerio Maximo; un llibret amb cobertes de couro anomenat Jason; un llibre de llatí com a breviari anomenat *Georgii Marropedii*; altre llibre amb cobertes de couro anomenat *Catulis Tibrollus*; un anomenat *Juschiridion*; un llibre anomenat *Methodus...* (romput); un petit anomenat Marco Tulio Ciceró; un anomenat *Seneca* amb cubertes grogues; un de cubertes de pergami anomenat *filoretors* (?); altre llibre començant *clegantissima* en forma d'hores i cobertes blanques; un anomenat *Suma Angelica* amb cubertes de pergami; altre intitulat *Junii moderati* amb cobertes de couro; un anomenat *Persi de llei* en cubertes de pergami; un anomenat *Angelus Perusianus*; un anomenat *Biblia* de forma menor amb cobertes de couro; un anomenat *Las epístolas* d'Ovidi amb cobertes de couro; un Virgili *istoriat* amb cobertes de couro; altre Virgili *justreecat* (sic) del mateix tenor gran; altre anomenat *Los comentaris de Sant Tomàs* amb cobertes de pergami; un llibre nou amb cobertes de pergami; altre llibre nou amb cobertes de pergami intitulat *Elisius neopolitenus*, altre llibre amb cobertes de pergami anomenat *Opus Epistolari duei Hieronimi*; altre llibre amb cobertes de couro com a hores anomenat *Francisci Philelphi*; un llibre castellà anomenat *Johan de Mandavilla*; altre llibre anomenat *Joannis Ludovici Vives*; un llibre anomenat *Pulcarcha* xic amb cobertes de pergami; altre llibre anomenat *Celesti* amb comentaris; un llibre anomenat *Despursatoricum* (?) *pies* amb cobertes de couro; altre llibret amb taules per cobertes de grec i llatí; altre llibre anomenat *Augustino Dato* [Dati]; un Breviari romà amb cobertes de couro i tancadors; un *Diornale* amb cobertes de couro fogetjat bo; unes Hores xiques amb cobertes de pergami; set llibres de cant de orgue entrecoberts de pergami i de couro; un llibre gran amb cobertes de pergami anomenat *Cronicas* totes en un dia; un llibre anomenat *Diana* de Montemayor; un Vocabulari de Santaolarca; altre llibre anomenat *Catholicon* amb cobertes de pergami; un altre llibre anomenat *Die pauteri* (?); altre llibre anomenat *Rethorica* de Tuli [Ciceró]; altre llibre anomenat *Vitas patram*; un llibre anomenat *Tarquini* amb comentaris; altre llibre anomenat *Johan Jarson* ja vell; un llibre anomenat *Sermones Roverti*; un llibre anomenat *Juvenal*; altre llibre anomenat *Orati*; altre llibre anomenat *Tarcuti* de forma xica; altre llibre anomenat *Vives*; altre llibre anomenat *Sermones totius anni*; un llibre anomenat *Copca verborum*; un llibret anomenat *Prestana* [Pastrana]; un llibret d'estampa de comptes anomenat *Venteiol*;¹¹ altre llibre anomenat *Semperi*; altre llibre anomenat *Don Lluís de Àvila*; un llibre anomenat *Consolat*; un llibret sens cobertes anomenat *Eusebius*; altre llibre anomenat *Consolat*; altre llibre anomenat *Vocabulari de lleis*; altre llibre anomenat *Mantreas*; altre llibre anomenat *Johan de Sacrobosco*; altre llibre anomenat *Johan Pellifont*; un llibre gran amb cobertes de couro sens títol perquè li falta, un llibre gran amb cobertes de fust que s'anomena *Seneca*; un llibre anomenat *Opera Tartareti* [Petrus Tartaretus]; un llibre anomenat Virgili amb comentaris de forma major; un llibret *Ant.*

¹¹ Podria tractar-se de *Practica mercantivol composta e ordenada per en Joan Vantalloll de la ciutat de Mallorques*, editada a Lió el 1521. El 1985 la impremta Soler de Palma en féu una edició facsímil.

Nebriensis [Nebrija]; un llibre anomenat *Peroto zabel* [Petrus de Zelata: d'Argelata]; un llibret anomenat *Supplementum cronicarum* amb cobertes de post; un llibret anomenat *mesue* xic amb cobertes de pergami; item *Petri Hispani*; tres llibres grans i molt vells amb cobertes de post; altre llibre gran de post molt vell; altre llibre anomenat *Nicolaus Vidalus*; altre llibre anomenat *Orlando el furioso*; un llibre anomenat *Coronell*; un llibre d'estampa molt vell sens coberta; un llibret anomenat *Erasmus*; altre llibre que tracta de judicis amb cobertes de pergami; un llibre anomenat *Johan de Salair*; altre llibre anomenat *Joannes de Salair*; altre llibre que és la tercera part de *Salair* [Salaya: Celaya]; altre llibre anomenat *Pedro de Boterio* [Baeteris: Bauteres]; un Vocabulari vell amb cobertes de pergami; un llibret anomenat *Opera a logicalia divi Thome*; unes Hores de pergami velles; un llibret molt vell anomenat *Biblia*; un llibre gran de cant anomenat *Llibre de deu misses*; altre llibre gran de cant de ploma; dos llibrets d'estampa de cant molt xics; 5 llibres grossos de lleis amb cobertes de pergami (ARM, P., S.-159, f. 353-355 v.).

16-1-1589. Inventari de l'heretat de **Miquel Gual**, canonge i inquisidor. Cases a la parròquia de Santa Eulàlia que antigament foren tres cases. Llibres de lleis: 3 volums grans que són les textuals del Dret Canònic..., clementines amb la glosa; 5 volums de la mateixa forma amb la glosa que són les textuals del Dret Civil, ço és Digest vell, Digest nou, lo Codi, lo volum Infertiat (?) i *Instituta*; 3 volums que són los Comentaris Augustini Bergi *super librarum de retaliationum* amb son repertori; 4 volums, lo ú *Super decretales* Mariani Socini, los 3 *Consiliorum dicte* Mariani Socini et Bartolomei Socini amb cobertes de cartó vermell. Dia 17 de gener: un llibre amb cobertes de cuir, *Dictionarium Alberici de Rosata* [Rosciate]; Albericus de Rosata, *Super 2ª parte infortiati*; 11 peces de Bartol; 4 peces de Baldos; 10 peces de Sasus; 8 peces de l'Abat Pau Ermità; 6 peces de Paulo de Castro; 5 volums *Consiliorum* Alexandri Tartagni de Imola; 5 peces d'Alexandre de Imola; 4 peces de les obres de Francisco Aretino; los *reptoris de Berthachino*, en 3 volums; 3 volums de *Consells de Baldo*; *Prima pars Consiliorum* Pauli de Castro; *2ª pars Consiliorum* Pauli de Castro; Dominicus de Sto. Geminiano, *In sextum de retaliationum*; 3 volums de Filicio sobre los Dret Canònic. Dia 30: llibre *Super masonis*; Joannis Fci. Purpurati *In primam veteris partem*; altre de Joannis Francisci Purturati *In primam partem comentaria et excellentissimi jure consulti Hieronimi Cognoli septem per utiles acquam elegantissimos repetitiones*; dos llibres *Prepositus super decretum*; Bartolomeus Socinus, *Super digesto veteri in fortiato et digesto novo*, dos volums; *Lautentii calea*; *Concilia* Benedicti de Benedictis; un tractat de diversos doctors; refectori de ls mateixos tractats; dos volums de diversos doctors; dos volums que contenen les quatre *Consilii Petri Pauli Parisii*; Fortunis Garcia, *Super titulo de pactis et repertorium Nicholas de Milis*; Mariani Socini *junioris consiliorum*, dos volums; *Tractatus represaliarum domini Joannis Jacobi de Canibus super titulo et de in juris et damno dato*; *Novella Joannis Andreu super sexto decretarum*; altre *Novella Joannis Andreu super sexto decretarum et lectura...*; dos volums de *Concells* de Filippo Decio; Alexandro de Imola, *Super 1ª et 2ª codices et super 2ª in fortrati* et Bartolus, *Super instituta*; 4 volums Cardinalis Zeberelle; *Prepositus super titulo de apellationibus et Filippus Francus de apellationibus*; Cornelia Oldradi; Petrus de Ancabona, *Super sexto decretarum*; *Concilia* Ludovici Romani; *Concilia* Angeli de Pinerio; Joannis Frci. Audet (?), *Super digesto novo veteri* i altre del mateix autor *Super infortiato...*; Raphael Fulgosius, *Super secunda digesti veteris*; Agelus *super prima digesti veteris*; Joannis Fabri sobre la *instituta*; Franciscus Cursuis junior, *Super f. ve. i Baldo*, *Novella de dote*, tot en un volum; Joannes de Imola, *Super decretalium*; Hippopolitus de Marsiliis, *Super titulo de quictionibus*, i del mateix autor diversos tractats i los singulars; *Concilia* Francisci Zeborelle et *Concilia* Joannis Calderroii; *Concilia* Franciscuini Pratii Pinioris; Batholomei Sepole; Petrus Filippue Cornecis, *In sextum librorum codicis*;

*Concilia Petri de Encarrano; Concilia Bartholomei Casanei; Concilia Francisci Curtii senioris; Prima Scots conciliorum Marianni Socini junioris; Repeticio Guillermi Benedii ... ap Raynuntius, De testamentis; Desisiones Nicholai Boecii; Praxis beneficiori auctore Petri Rebrefo; Joannis Cisti, Super rubrica lege et 2^a f. scelata matrimonioo i altres lectures d'altres doctors en un volum; Andrea Baratries, Super titribis de testamentis et favessis nibus ab intestato; Marci Salamoni, In librum pandecta i altres drets del mateix doctor; Archabisbe de València, Super psalmos; Vita Christi de Ludosset (?) de Saxònia; Polis dori Vergilii ulbricatis anglicto historie libri viginti sex; un dit la historia ecclessiastica en llatí; Cecili Sipriani epi. Carthaginensis, Opera repurgatsa per Erasmum Roterdaneum; Erasmi Roterdami, In novum testamentum adnotassiones; Summa silvestrina;. El **31 de gener: Interpretationum et responsorum dni. Pas. Francisci de Ripa; Repetitio sive commentaria rubrici et CI de hereticis libro VI° dni. Arnaldi Albertini, canonici et decani ecclessiae Maioricarum; Tractatus de agnoscendas asse??onibus caholicis et hereticis dictus R.P. Arnaldo Albertino...; Pravitare hereticorum et apostatorum per ... Michaellem Albert valentinum; In Bonifacii octavi ... que incipit Alma mater sub titulo ... comentarii auctore Didaco Covarruvias; Clementine Sifuriosus, De homicidio zelestio, autore Didaco Covarruvias; Andree Alciat, Paradoxorum juris cambis et annotationes patri libros codicis; Angel de Maleficiis; Angelus Aretinler, Super instituta; Suma hostiensis; Decisiones rote nove et antique; Compendium juris canonici Petri Ravennatis; Cautele Bartholomei Cepole; Practica criminalis Hipoliti Marsiliis et repetitio rubricae codicis ..., del mateix autor; Petrus de Bellapertica, In libros institutionum; Decisiones Egidii Bellemere [Aegidius de Bellamera] Romani; Tractatus in deffensio nostre ecclesiaticae immunitatis et libertatis per fratrem Gasparem Stephanum ordinis predicatorum; Ludovicis Alvari Noguerip, Patrici in rubercam del egatis primo; Disputatio de armas clericorum et religiosorum edita per Jacobum Montanyans juis utriusque doctore Maioricensis; Remigii de Gonni in u. Doctoris, De Immunitate eclesiarum quo ad persona con fagientes adeas; Consilis criminalia Batholomei Cepole; Rdi. P. D. Ludovici Gomes epi. Sarnen., Comentaria in regulas cancellarie aplicent; Dispositio seu enchiridion regulari utriusqui juris; Catelliani Cotte Nenoralia, Ex variis doctorum lectiembus; Decisiones Sacrii regii consilii neapolitani per Antonium Capicium; Fratrís Alfonsi... De potestate legis penales libri duo; Decretales sextus et clementine sense glosa; Pragmatica sancio cum concordatis sub papa Eugenio quarto et Carolo septimo francorum rege; Bartlomomei Fusterii; Reverendi patris Francisci Victoria ordinis predicatori, De potestate Ecclesie; Reverendi patris domini Ludovici Gomes, episcopis, Comentaria in non nulla titulos libri sexti; Desisiones capelle tolosane; De hereticis ... domini Joannis Nicholai Arelatani; udalzits (?) zazii in usus feudorum epithome; Singesoria diversorum doctorum; Didacus Varcay resoluta; Tractatus de beneficio domini Joannis de Selva; Derius de ... juris et Philippus Deccius De regrelis juris; Alsi atjos de presumptionibus; Natatres de jure patronatris domini Jacobi Rochi de Curte; Concilia domini Guidonis pape; Practica criminalis nonica Joannis Bernardi Diaz de Luco hispani episcopi; Tractatus de judiciis homicidii ex proposito commiser mari autorii Blansi Pataviri et Antonii Consii, De hereditatibus que ad intestato diferuntur, tot en un volum; Tractatus de pensionibus ecclesiasticis Hieronimo Gigante auctore; Regule cancellarie apostolice ab glosa et regule spectetinuarii et prerogativaii; Declaratio quomodo in negocio religionis per ... ad declaratione venendentsit; un viacrucis en llengua francesa; la historia de Paulo Rovio italià; Epistole Marini (?); Annobri Afri? Comentarii in ? salmosper Arament Flotero Damum (?) comentat; Rubensi Fristateri (?) hispani parte cristiani; Novi testamenti ... per dominum Erasmum Rotordanum; Confusio reprobe luteranorum sexte; Liber sacerdotalis; Liber fassessori progri florentini oratoris i altres***

obres dins el mateix llibre; un en llengua castellana antic contra l'Alcorà de Mahoma; un en llengua italiana de la terra santa de Jerusalem; *Legenda sanctoris*; *Liber creaturorum sive de homine*; *De recta latini grecique sermonis pronuntiatione obre de Masimo*; *Copia verborum et rerum* das llibres de Erasmo; *Apologia adversus articulos aliquos per novatos quosdam in hispania exsubitos* i altres obres d'Arasmo (Erasme); la primera part dels *Coloquis* d'Eramo; *In odres orandi* d'en Erasmo; *Liber de comutatione ebrarie sexte*; *Aresta amdi (?) Benedicti ...*; Paulus Guilandus seu *Tractatus de hereticis st sacri legibus*; *Historia Sacre ... auctorem Rdo. Domino Joanne Fero* i altres obres del mateix autor; Joannis Gersonis, *De imitatione Christi et de Contentu vanitatum mundi* y altres obres; *Metamorphoseos* d'Ovidi; en ploma les *Ordinacions de les Corts*; *Inquisicions i advertiments necessaris per les persones ecclesiaticas y principalment per qui té cura de animes*, compost per lo senyor don Gaspar Cervantes, cardenal i arquebisbe de Tarragona; *Libro tercero de los disversus de Nicholao Machiavelli florentino sobre la primera decada de Tito Livio*; *Confessionario compuesto por fray Domingo de Valtonas*; *Summa Angelica*; un llibre de ploma de cirurgia; un llibre de ploma de dit senyor que es diu *Tibi*; altre llibre de ploma de Jacobi Muntanyans, *Institutionis repeticio super lege moribus*; un Breviari romà de tres lliçons antic de l'ofici vell; Dionisii Cartusiani, *De quator hominis noviseriris nempe morte judicio, inferni, penis gaudiis, celi*; *Rubrice totius juris canonice et civilis*; *Enchiridion lacorum communicem Joannes Echii adversus Luterum et alios hostes ecclesie*; *Sacri sacerdotii deffentio contra Luterum per Rm. Dominum Joannem episcopum Rofen*; un llibre en llengua castellana de la Historia del gran rei de la Xina; un Diornal antic del bisbat de Mallorca; un Breviari de l'ofici nou usat del calis (ARM, P., S-113, f. 148-154).

17-2-1590. Inventari de l'heretat de **Joan Crespo**, doctor en dret, del Reial Consell: 10 peces de textuals de dret civil i canònic; *Tractatus de muneribus patrimonialibus seu collectis auctore Egidio Thomato, jure consulto*; 11 peces de Bartol; 8 peces de Paulo de Castro; 8 peces de *Alexandres* consells i lectures; 5 peces de Jasons; *Tractatus dee securacionibus*; 2 peces Menochii; 3 peces Mascardi; *Decisiones* Guidonis pape; *Decisiones* Cassadori; Felino 4 peces; 9 peces de Abbat Penornmitans; 3 peces Joannis de Eturmir (?); *Capitols, provisions i actes de cort fets per la magestat del rey don Phelip en la ciutat i regna de València*; 2 peces de *Coria resvieci (?)*; 1 peça d'Antonio Gomes; Joan d'Imola, *Super jure canonico*, 3 peces; Alexander de Imola *super jure canonico*, 3 peces; Alexander d'Imola *super jure civili*, 4 peces; Archidraconis *super jure civili*; *Repertiones Joannis Lopes de Palatios*; *Summa hoctrensis*; *Practica beneficialis rebuffi*; *Julii clari pera*; *Consilia* Philippi Cornei; *De expensis et meliorationibus* auctore Joanne Garcia, gallego; Joannes Corrasrus; 5 peces d'Andrea Tiraquelli; *Consilia Socini junioris et veteris* 7 peces; *Alvarotus super feudies*; *Comentaria* Bart. Saliceti 5 peces; *Privilegia Regni*; 2 peces *Consiliorum sive responsoriorum juris* Joannis Cephalii; Ludovici de Molina, *De Hispanorum primogenium*; *Tractatus* Melchioris Pelaes ameres; *Regule juris civilis et canonici*; *Selectarum regularum et fallentiam* auctore Joanne Bernardo Diaz; *Decisiones rote*; *Decisiones* Nicholai Boery; 2 peces *Decisionum* Francisci Marcii; Egidii Bossii; Luce de Penna; Joannes de Platea; Angelus, *Super Instituta*; Faber, *Super Instituta*; Porcus et Platea, *Super Instituta*; *Consilia domini Petri de Ancarrano*; *Consiliorum domini Imola*; *Consilia* Ludovici Romani; *Singularia doctorum*; *Consilia cursii senioris*; *Consilia oldradi et oraetim*; *Summa Azonis* [Azo]; *Franciscus Curtius junior, Super jus civile*, 2 peces; 3 peces *Speculadors* Guillermi Duran; 3 peces *de cuis juius civi lectures i consells*; *Epitome omnium successionum et testamento* auctore Joanne a Roias; *Decisiones capelle tolozane*; *Homes super Regu. Cancellia*; *Consilia* Nicholai Boecii; Boeciis, *In consuetud biturigen*; *Practica ferranensis*; 3 peces *Matrimoni ab abspilqueta*; *Consilia* Imole et Zabarelle;

Conciliarum celleberini Aymonis [Haimo] Craveti (ARM, P., S-113, f. 212-214).

8-4-1592. Inventari de l'heretat de **Joanot Morlà**, c.M., amb cases dins l'Almudaina en el carrer del Deganat. Llibres: *Exercicio de la vida christiana*; un Breviari romà gran.; un Breviari romà petit; Confessionari del mestre Cervelo; *Sumari de las indulgencies concedidas por los summos pontífices a la correttege de St. Augustí*; *Confessionari* de don Anthoni bisbe; *Via verdadera dels confessors*; Constitucions de don Arnau Albertí; Sermons de Sant Vicenç; Comedias de Seneca; *Sàtires* de Juvenal; *Comentaris* de Juvenal; Guillelmus Vorrillonus, *Super quatuor libris sententiarum*; *los officis* de la Setmana Santa; *Evangelis de Jesuchist*; *Prophetarum*; *Regum*; Joan Andreu; Nicolau de Orbellis; Joan Baptista Monlorio; *Blanquerna*; Gregori de Arimino; *Epístoles* de Sant Hierònim; Memorial del pecador; Pauli Veneti, *Super octo liberis Phisicorum*; *Consilia magistre* Bartholomei Montagnane; *Mengli Commentaria*; magistri Roberti Holtrot; *Comentaris dels psalmos de David*; *Prologus Sti. Hieronim in libros regunt*; Scot; *Questiones* Marci Tullii Ciceronis; Gayetanus, *Super libros de anima*; *Espistole Phalaridis*. Llibres elegits pel Rd. Augustí Morlà, monjo de la Cartoixa, fill del difunt: *Opuscula domini Bernardi*; *Sermones* Sti. Vicentii; *Dialogos de St. Gregori*; *Consolatori de la consciència temerosa*; *Stimulus divini Amoris*; *Opuscula domini Augustini*; *Meditaciones* Sti. Augustini; *Liber quatuor novissinorum*; Plini; *Flos Sanctorum*, en llatí; Exposició dels Evangelis; Sermones Sti. Augustini ad heremitas; Postille maiores totius anni; Sermons de las festivitats de Nostra Senyora; primera part del llibre intitulat Monte Calvario; Lactantii firmani de divinis institutionibus (ARM, P., S-113, f. 359-360).

4-5-1593. Inventari de **Bonaventura Caterina**, vda. de Bernat Fortesa, notari de M.: unes Hores molt velles; 3 llibres en castellà de devoció i de ben viure; dues doctrines cristianes, una xica i altra gran tot vell (ARM, P., S-159, f. 540 v.).

7-9-1593. Inventari de l'heretat de **Pere Antoni Safortesa**, cavaller de M. Cases al carrer del Sepulcre davant el monestir de la Concepció. 9 llibres d'estampa nous amb cobertes de pergamí que són les obres de Dionisio Cartusiano sobre testament vell i nou; 3 volums que són obres de Sant Tomàs de Aquino sobre Aristòtil, nous; la Bíblia, d'estampa molt antiga; *Cornucopia de Peroto*, usat; un llibre d'estampa molt antic amb cobertes de post que són las *Ethicas* d'Aristòtil; *Grammatica* de Peroto, d'estampa antic; Històries antigues de Diodoro Siculo; Concili Tridentí; primera part de les *Chronicas* de Sant Francesc; *Comèdies* de Terenci amb comentaris; *Glosa Petri Tartareti* sobre los 4 llibres *sententiati doctoris sub stilis Scoti*; un llibre molt vell de ploma de gramàtica; la *Gramatica* de Dispanteri; *Logica* de Fabro; un llibre de Consolat de Mar; un llibre que és al principi Armesio sobre les *Elegantias* de Llorens de Valla i Erasmo sobre les mateixes *Elegantias* i lo mateix Erasmo De copia verborum etrerri, tot en un volum; Decisions de la Rota romana del Rd. Joahan Mohedano; un llibre vell d'estampa dit Floret i Jacme d'Olesa amb vessos; *Sulpici verula*, d'estampa vell; un llibret en castellà que és *Tractat dels relotges solars*; un llibre en castellà de manescalia i cures de malalties d'animals; Confessionari en vulgar; *Elegantias de Agustino Dato*; en llengua castellana *Victoria Christi*; 3 hores d'estampa de Nostra Senyora (ARM, P., S-113, f. 390, r.v.).

4-6-1597. Inventari dels béns de **Bernat d'Olesa**, c.M. A una casa a la vila de Pollença: un llibre intitulat la segona part del *Monte Calvario*, un llibre intitulat *Boschan*, un llibre intitulat *Llunari*, unes *Horetas* als oficis de la Setmana Santa

17-7-1597. Inventari de l'heretat d'**Onofre Espinosa**, cirurgià, a unes cases al carrer de Sant Joan: 72 llibres d'estampa de diversos autors, 5 llibres de cirurgià (ARM, P., S-133, s.f.).

18-3-1604. Inventari dels béns del doctor en lleis **Benet d'Orlandis**: dos llibre són

el *Digest* i el *Codi*, un llibre intítulat Bartol, *Prima in digestum vetus Alexandri Imole*, altre llibre intítulat Bartol, *Comentaria in prima codicis partem*, 3 llibres textuais de dret canònic, 6 llibres *Consells de Alexandre*, a un *panastatge* 61 llibres de lleis, a altre *panastatge* 77 llibres de lleis, a altre 60 llibres entre grans i petits tots de lleis, 9 llibres més de lleis (ARM, P., S-133, s.f.).

RETAULES

22-9-1527. Inventari de **Martí Puigserver** de Lluçmajor: una figura de Nostra Senyora i de Sant Sebastià (ARM, P., S-133, s.f.).

12-6-1548. A la possessió de **Santa Ponça** (Calvià) del difunt Pere Borrossa, c.M., hi havia: dos retaules molt vells i antics en què hi ha pintada la figura de Nostra Senyora, la figura de Nostra Dona en una tela antiga (ARM, P., S-133, s.f.).

18-6-1550. Inventari de **Caterina**, vda. de Joan **Cília**, trepador. A unes cases al cap del Born trobam: un retaulet romput i vell en què hi ha pintada la Mare de Déu, un tros de cortina de pinzell dolenta, dos imatges de paper vells (ARM, P., S-159, f. 492 v.).

19-1-1552. Inventari dels béns de **Mateu Planes**, apotecari: 4 figures de bulto de **Flandes**, ço és Sant Sebastià, Nostra Dona, Sant Joan i Sant Antoni; una imatge de Nostra Senyora i lo Jesús i Sant Joan; un imatge petit de Nostra Senyora amb ses portetes; una imatge de **Flandes** amb crucifici de pinzell amb ses portes; una imatge de tela de pinzell amb el sacrifici d'Abram; una figura de l'emperador nostre senyor (ARM, P., O-47, f. 309-313 v.).

13-8-1557. Inventari dels béns de l'heretat de **Caterina**, muller de Pere **Gonçales**, mariner portuguès captiu en poder de sarraïns: un retaule daurat en què és pintada Nostra Senyora amb son fill que mamava (ARM, P., S-133, s.f.).

3-8-1558. Inventari del béns de mestre **Jaume Guàrdia**, llibreter: un retaule de tela guarnit de fust dels Tres Reis, fou venut per 10 s. 2 d. (ARM, P., S-159, f. 477 i S-133, s.f.).

23-10-1558. Inventari de **Miquel Puig**, notari: un paper francès a la paret amb personatges (ARM, P., S-255, f. 276).

17-6-1559. Inventari dels béns de **Pere Codonyer**, fuster: un retaule de llenyam a l'oli de la Coronació de la Mare de Déu amb la figura de St. Josep, St. Onofre i St. Rafel a l'estudi; un imatge o retaule en llenyam amb la imatge de Nostra Dona amb son fillet amb estels a les polseres vell (ARM, P., S-111, f. 68, r.v.).

15-11-1560. Inventari de **Leonor Burgues**, amb cases al carrer que va del Call a la Portella: un retaulet amb la figura de Cristo quant feia oració en l'hort (ARM, P., S-1657, f. 720 v.)

19-1-1562. Inventari dels béns del discret **Pere Soler**. A la cambra de la casa gran: una figura de tela de l'Emperador; una figura de tela de madona Maria. A l'estudi: una tela pintada de naus (ARM, P., O-47, f. 16 v., 20).

1562: a l'inventari de **Joanot de Cauledles**, cavaller, trobam damunt el portal de la Sala una tela ab la *Cena de Nostre Senyor guarnida de llenyam* (ARM, P., S-111, f. 123). En la cambra del difunt damunt el portal un retaule de tela de la *Nativitat de Jesucrist* (f. 127 v.) i sobre el portal de la recambra un retaulet de la Verge Maria amb son fill al braç (f. 128).

3-2-1563. Inventari de l'heretat de **Pere Joan Ferrer**, m.M., (ARM, P., S-111, f. 176-191): en la capelleta un retaule de tela amb la figura de Nostre Senyor crucificat i un *crucifici* a dalt; en la cambra nova un retaulet amb una Verònica guarnit de noguer, altre

retalet quadrat i daurat de l'Anunciació de la Verge Maria nou.

1563: es ven en subhasta un retaulet de Nostra Senyora amb son fill al braç (del patró **Jeroni Guillardó**, de Savona, domiciliat a ciutat) per 6 s. 6 d. a Miquel Garau, m.M. (ARM, P., S-111, f. 209 v.).

25-11-1563. Inventari dels béns de **Macià Esteva**, blanquer: un retaule de la Passió de Jesucrist com corria la vila; altra retaule petit de la Visitació quan l'àngel saluda la gloriosa Verge Maria; un retaulet de Sant Cristófol (ARM, P., S-159, f. 263, 266 v.).

1563. Inventari de **Pere de la Cavalleria**, donzell: un retaule amb la figura de Sant Jeroni amb les polceres de lenyam i cortines de filampua (ARM, P., S-1.657, f. 503 v.). A la possessió de Biniforani (Bunyola) hi havia un retaulet de fust vell amb les figures de la Nativitat i a l'església o capella un retaule de la passió de Crist del Sepulcre (510 v.).

17-4-1564. Inventari de l'heretat de Martí Alenyà, notari: un retaule de la Passió en tela, ja molt usat; un retaule vell de Sant Bartomeu (ARM, P., B-326, f. 16 v.)

1565. Inventari del canonge **Nicolau Montanyans**: *un crucifixi de mabre ab sa roqueta y hun cap de mort* (ARM, P., S-1.657, f. 668 v.); 4 imatges de la història de Josep amb les polseres de llenyam (f. 669), un retaulet amb la figura de la mare de Déu amb ses portetes (669 v.); un retaulet de vidre a modo de mirall guarnit amb la figura de Nostra Dona amb lo Jesuset i St. Josep (670 v.). A la possessió de Galdent (Llucmajor) tenia un retaule de paper estampat amb la memòria del Davallament de Jesucrist (674 v.), una imatge amb Crist crucificat (678 v.); a la capella un retaule en què està pintat Crist crucificat amb ses polsegueres, un retaule que es tanca amb la memòria de la Nativitat de Jesucrist, un retaule de tela en què està pintat quan Cristo apareix a St. Pere pescant amb ses polsegueres, un paper en què està pintada la llei vella i la llei nova (682); un retaule amb el Davallament de Cristo amb ses polseres de fust, un retaule de tela amb el títol davall que diu *lex per Moysen data est* amb les polseres de fust (689 v.), un retaulet amb la figura de St. Josep i Maria, tot de fust, altre retaulet de guix de 4 mollos amb la memòria de Nostra Senyora dels Àngels i St. Jeroni i altres sants (690); un retaule amb la figura de la Mare de déu amb lo Jesús al braç (692 v.); dos retratos amb ses polseres, un de l'emperador Carles i l'altre de l'*emperatrix*, un retaule amb la figura de la Verge Maria amb Jesús al braç (693), un retaule de tela amb la figura de la Verge Maria amb Cristo al braç i altres figures, un Cristo crucificat amb una roca de fust amb les maries, una figura de Sant Sebastià de bulto petit, una figura de St. Joan de *bulto*, un retaule de St. Jeroni, un retaule d'alabastre quan Cristo amb forma d'hortolà aparegué a la Magdalena (693 v.). Tenia una vinya al camí de Puigpunyent amb casal amb capella on hi havia un retaule amb portes amb el misteri de la Passió i de la Ressurrecció de Crist (695).

1565. Inventari de la possessió de l'Estornell, al terme de Binissalem. A l'estudi del replà: un retaule de Nostre Senyor crucificat amb altres sants. A l'església: un retaule amb la figura de Nostre Senyor de bulto amb ses cortines davant daurat i molts sants, una imatge de paper dels reis i una creu de paper. En la sacristia: un retaule amb cubertes, un Cristo crucificat de bulto (ARM, P., S-1.657, f. 335 v.-336).

2-8-1565. Inventari dels béns de Benet Fons, pintor. Tenia cases a la parròquia de Santa Creu al cap de baix del Born, entrant al carrer de la Mar, davant la Riera. Tenia 35 motlos de guix per fer màscares, 35 broxetes i pinzells, 3 pedres de moldre colors amb sos *molons*, una gerreta de terra morisca, una cortina de Nostra Senyora del Roser que ha pintada per certa persona, 3 caixes per pintar, 4 rodells pintades noves, 200 copinyes, molts papers de mostres (ARM, P., O-47, f. 194-201). En encant vengueren un retaulet del corrent de Cristo per 2 ll. 10 s., un retaulet amb lo nom de Jesús per 18 s. 4 d. (f. 242 v.-243), 214 panys d'argent i 494 panys d'or fi i 169 d'or partit per 14 ll. 12 s. 2 d. a Nicolau

Crespí, apotecari, llibres d'or vermells a Gaspar Gener, imager, per 1 s. 4 d., 180 pany d'argent a Nicolau Cespí, apotecari, a raó de 7 s. 6 lo cent ha valgut 13 s. 6, un tros de tela pintada a Pasqual Iser, ortolà, per 4 s. (f. 252).

18-5-1566. Inventari de Joan Miquel Moyà, botiguer, amb cases al carrer de la Quartera: al menjador una busca de Santa Magdalena, una busca del Davallament de la Creu (ARM, P., S-255, f. 299 v.).

23-8-1566. Inventari dels béns de **Ramon Fortesa Burgues**, donzell de M. (ARM, P., S-111, f. 283-300): un retaule de Nostra Senyora daurat amb lletres a l'entorn qui comencen *Regina celi*.

3-2-1567. Inventari dels béns de **Pere Crespí**, m.M. (ARM, P., S-111, f. 316-334): un retaule amb Nostre Senyor Crucificat gran amb les tres maries; altre retaule de la Trinitat, una tela gran de la Magdalena guarnida de llenyam nova.

3-11-1567. Inventari del béns de **Sebastià Falcó**, notari (ARM, P., S-111, f. 345 v.): un retaulet de pintura de **Flandes** que és un Chisto crucificat amb Nostra Senyora, Sant Joan i Sta. Magdalena, daurat a l'entorn. Un retaule en què és pintada la Verònica fou venut en subhasta per 5 s. (f. 356).

1567: a l'inventari de la **confraria de la Verge Maria de Gràcia** trobam: 1) un palis de ximellot blanc amb figures de tela de pinzell, enmig la Verge Maria de Gràcia, en una part de Sant Miquel i a l'altra de St. Sebastià, 2) una figura de la Mare de Déu amb son fill al braç de bulto, 3) una corona d'argent daurat i 4 flors de liri d'argent en la mà, 4) una vesta de setí leonat guarnida de vellut leonat, 5) altra vesta de dites imatges de Nostra Dona i de Jesucrist de domàs vert guarnides de dos faxetes de setí encarnat, 6) una bandera de domàs blanc amb la figura de la Verge Maria de Gràcia de pinzell amb flocadura de seda groga i blava (ARM, P., S-111, f. 365 v. - 366).

1568. Inventari d'**Alfons de la Cavalleria** amb casa al carrer que va a la drassana que confronta amb cases del carrer del vi: a la sala on morí un retaule de Sant Jeroni de Flandes amb polseres de fust pintades amb dos verges de ferro amb un pavallonet de filampua (ARM, P., S-1.657, f. 592 v.); a la sala gran un retaule daurat vell a l'oli amb la figura de la Passió i amb la figura de la mare de Déu i de Sant Joan i Sant Pere i i St. Miquel; un retaulet de guix amb la figura de Cristo, de Nostra Dona i Josep (f. 596 v.); una figura de Cristo crucificat amb la figura de St. Francesc, al menjador (f. 598), altre retaule gran amb polseres de fust amb l'adoració dels tres reis; altre retaule gran amb polseres de fust quant Cristo feia oració en lo hort molt vell (602).

18-8-1568. Inventari d'**Antoni Mir**, mariner. Cases a la parròquia de Santa Creu: dos imatges al portal de la cambra: una de Nostre Senyor crucificat, l'altra de l'Assumpció de Nostre Senyor (ARM, P., S-1.657, f. 380 v.).

9-11-1568. Inventari de **Jeroni de Togores**, donzell, amb cases al carrer de la Portella: 4 retratos de la Història de Josep; un *ymatge ab ses polseres ab les figures de la Verge Maria y Sancta Elisabet, del Jesús y St. Joan*; un retaulet de tela de l'Endavallament de Jesucrist, un retaulet de tela amb el Cristo pintant amb la figura de la Mare de Déu i de St. Joan i els set dolors de la Mare de Déu; un retaulet de tela de diverses figures i històries sagrades, amb un títol que diu *Lex per Moysen data est, gratia et veritas per dominum Jesum Crhistum*; un imatge amb la figura de la Mare qui dóna *amamar* a son fillet amb portes; un retaule a l'oli amb un *crucifici* al mig amb diverses històries de la *Sacra Scriptura*; un retaule de tela vell amb la figura de Cristo i Sta. Magdalena; un retaule de la Mare de Déu amb diverses figures de sants; altre retaule de la Santíssima Trinitat amb vases de fus vell (ARM, P., S-1657, f. 744 v., 747, 749 v.). Tenia llibres d'administració de la família Montanyans, entre els quals un que comença *Memorial de las colors que son*

master per lo retaule de Manacor (f. 741 v.).

1569: a l'inventari de **Joan Desusvilles**, calsatser oriünd de Navarra (P., S-111, 375), trobam 6 quadres d'imatges de guix buidats penjats a la paret de diverses històries, 5 imatges de paper.

17-8-1569: a l'inventari dels béns de **Roderic de Santmartí**, donzell (ARM, P., S-111, f. 387) trobam: sobre el portal de la sala una tela de una ninfa amb un cap de mort a la mà; a la cambra on morí una figura de Nostra Senyora dels Dolors d'alabastre (f. 393), 4 retaules mitgensers en què són pintats los 4 evangelistes de tela guarnits, 14 retaules de tela guarnits de llenyam de diverses pintures entre grans i xics. En subhasta vengueren un quadre de la Salutació de Nostra Senyora per 1 ll. 5 s., un quadre xic de la Creació del món per 1 ll. 5 s. 2 d.; dos quadres de tela que són n home i una dona per 2 ll. 3 s. 2 d. (f. 417 v.-418).

17-2-1570. Inventari dels béns de **Miquel Mora**, mercader: un retaulet amb una figura de la Mare de Déu petit de pinzell, altre retaule de la Mare de Déu gran de pinzell (ARM, P. 4.187, f. 185).

1570. A l'inventari de **Miquel Llebrés**, prevere (P., S-111) trobam: 3 retaulets de paper d'estampa guarnits de llenyam, un de la Salutació de la mare de Déu cubert de vidre; un retaulet de guix pintat de colors de la nativitat de Nostre Senyor (f. 438 v.); un retaule o paper dit Mapamundi forrat de tela i guarnit de llenyam (f. 439 v.).

23-1-1571. Inventari dels béns de Jaume **Axelló**, donzell. A la casa del carrer de la Portella: a la sala un retaule de tela guarnit de fust de la Salutació de Nostra Senyora; a la cambra del difunt un retaule de Passió de tela guarnit de fust, un retaule de fust en què hi ha pintada la Verònica, un retaule de la Mare de Déu dels Àngels de fust (ARM, P., S-159, f. 123 v.).

1571. A l'inventari de **Nicolau Crespi**, apotecari (P., S-111), trobam: a la sala un retaule de tela que és una santa Magdalena guarnit de llenyam; altres dos retaules quadrats de teles guarnits de llenyam, lo ú la història de la degollació de St. Joan Baptista i l'altre lo mal ric; altre retaule de tela llarg que és Nostre Senyor quan feia la Cena (f. 444 v.); a la cambra una figura de Nostra Senyora amb son fill al braç de llenyam daurada, una figura de St. Joan Baptista de llenyam vell; un retaulet d'ivori amb diverses figures; un crucifix amb una roca ja vell; un Jesuset d'alabastre dins un retaulet de llenyam; altre retaulet xic amb porteres y un morlo de soffre de Nostre Senyora del Roser; una tela en què és pintat lo sepulcre de Cristo (f. 445); tres cortines de **Flandes** pintades (f. 449). Fou venut en subhasta un quadre de tela gran de la Història de Daniel per 1 ll. 15 s. 6 d.; un retaule de tela de Santa Magdalena per 14 s. i altre de Sta. Magdalena per 8 s. 4 d.; una figura o retaule tancat de Nostra Senyora per 5 s. 4 d.; una Santa Magdalena de tela gran per 5 ll. 16 s.; el retaule de la Cena per 7 ll. 14 s. (f. 460); un mapamundi de paper pintat per 1 ll. (f. 460 v.); un quadre de tela del mal ric per 4 ll. 10 s.

1571. A l'inventari de **Caterina**, muller en segones núpcies de Salvador **Falqui**, paraire, (P., S-111) trobam: un retaule sobre el portal de la cambra que és Nostra Senyora amb son fill al braç de tela de **Flandes** (f. 472 v.), 3 retaulets de guix (f. 473).

25-8-1573. Inventari de **Guillem Riera**, notari (ARM, P., S-112): en la capelleta un retaule de post a l'oli amb la mare de Déu i lo jesuset i St. Josep i St. Joaquim (f. 19); un palis de tela de la Salutació de Nostra Senyora en dita capella (f. 19 v.). En la sala un retaule de tela guarnit de llenyam que és la imatge de Sant Jeronim de penitència (f. 20). En la capella de la paret de la cambra un retaule obra de **Flandes** a l'oli dels tres reis d'orient amb portes, un cristo crucificat de bulto xiquet bo (f. 22). Sobre lo portal de la recambra dos retaulets de tela, un de quan Nostre Senyor feu la Cena amb sos apòstols i

l'altre més xic de la mare de Déu. Altre retaulet de tela amb la imatge de Nostre Senyora amb son fill al braç (f. 22 v.). Es veneren en encant una busca de la Cena per 8 s. 8 d., una busca del davallament per 5 s. 2 d. (f. 25).

15-4-1574. Inventari dels béns de **Miquel Uriol**, pellicer. A la botiga tenia un retaule molt dolent i esquinsat amb Nostre Senyor quant ressussita. Al portal de la cambra: una imatge de la Passió (ARM, P., O-47, f. 383 v., 386 v.).

20-12-1574. Inventari dels béns de **Tomàs March**, notari. Cases a la parròquia de Sant Jaume, al carrer del bisbe. A la Sala: un retaule de Santa Magdalena gran, un retaulet dels tres reis d'orient, un retaulet de Nostra Senyora xic; un quadro xic amb sos bastiments; un retaule de noguer listada d'aber amb *frontisis ab sa tisora* i cadena. A la capella: un Cristo amb sa roca; una fas de Nostro Senyor; un quadro de paper amb son gorniment de fust (ARM, P. 4.187, f. 302 v.-303). A l'estudi: un mapamundi gornit (f. 306).

30-9-1575. Inventari d'**Antoni Gallard** (ARM, P., S-112): Al menjador 5 imatges de guix tots juntats amb una peça; a la cambra una figura de bulto de llenyam de Nostra Senyora amb son fill al braç, un Cristo crucificat amb una crueta negra, un retaule dels tres reis a l'oli amb les polseres daurades nou, un pauher de leyam daurat en què està impresa la imatge de la Pietat de Nostre Senyor, un quadro de tela de la Samaritana guarnit de llenyam (f. 49).

11-11-1575. Inventari de **Mateu Farrà**, escrivà: un retaule de la Salutació de Nostra Senyora, altre retaule de Nostre Senyora, un Sant Antoni de bulto, un retrato d'una figura de dona, altre retrato, dues cortines de pinzell, dos retaules de guix, una Verònica de cuiro (ARM, P., S-159, f. 534 v.-535).

31-1-1576. A l'inventari de **Uguet Pont**, c.M., un dels regents de l'Hospital General trobam: un retaule de Nostra Senyora amb 5 pons daurats, una figureta de Nostra Senyora de bulto (ARM, P., S-112, f. 78 v. i 81 v.).

12-1-1578. Inventari dels béns de **Bartomeva Sala**: un retaule de tala vell i fumats que és la figura de la Trinitat, dues cortines de pinzell, una creu amb una roca, un retaulet de Nostra Senyora ja molt vell, altre retaulet molt vell de Nostra Senyora, altre retaulet vell de tela (ARM, P., S-133, s.f.).

23-7-1578. Inventari dels béns de **Pere Grimalt**, teixidor de llana, amb casa a la parròquia de Sant Nicolau al carrer de l'Adoberia vella: un retaulet de guix de Nostra Senyora de la Rosa (ARM, P., S-133, s.f.).

15-12-1578. Inventari dels béns d'**Esperança**, vda. de Pere **Borrassa**, c.M.: un paper en què està pintat de blanc i negre Cristo crucificat sens guarnir, un paper d'estampa amb Cristo crucificat i amb lo bon lladre i mal lladre guarnit de llenyam (ARM, P., S-112, f. 140 v.), un retaule de llenyam de Sant Cristòfol, petit (f. 143 v.).

23-12-1578. Inventari d'**Angelina Bestard**, vda. de Vicenç Xavari, sastre: dos retaulets vells, un de la Salutació i l'altre de Nostra Dona ab son fill al braç, 4 cortines pintades (ARM, P., S-112, f. 159).

7-1-1579. Inventari d'**Antoni Font**, fuster de M.: un retaulet amb portes en què està pintat Sant Joan, de vidre (ARM, P., S-112, f. 170, r.v.).

19-3-1579. Inventari dels béns de **Bàrbara**, vda. **D'Antoni de Verí**, cavaller de M.: dos papers guarnits de llenyam, lo ú de Sant Antoni, l'altra de Sant Francesc, nous; un retaule dels 3 reis a l'oli obra de Venècia amb los *entorns* daurats (ARM, P., S-112, f. 175 v.).

1-6-1579. De l'heretat de **Joan Gil**, paraire, es venen unes cortines de pinzell per 10 sous (S-112, f. 183 v.).

6-4-1580. Inventari de la **viuda de Miquel Salvà**, notari difunt: un retaulet de guix; en la capella de la cambra un Cristo crucificat, un retaulet amb vidriera de Nostra Senyora

amb son fill al braç, un Jesuset amb una camiseta obrada de seda vermella amb una penitència de coral xica al coll i unes braseroletes de coral, un sant fet de bulto de terra xic, un crucificat d'estany, altre crucificat d'esmalt amb creu de vidre, 17 imatges de paper (ARM, P., S-133).

13-7-1580. Inventari dels béns de **Gabriel Berga**, c.M.: sobre la porta del retret un retaulet de tela amb la figura de la Samaritana, sobre el portal de l'estudi altre retaulet amb un Hecce Homo, en lo retret un retaule de tela guarnit de llenyam en lo qual és pintat un Cristo amb la creu al coll i un jueu; sobre lo portal de la cambra una tela de Cristo crucificat amb la Mare de Déu, Sant Joan i Santa Magdalena; un retaule de tela guarnit de llenyam de la Salutació de la Mare de Déu; a la cambra que treu finestra a l'hort trobam dos retaulets amb la figura de la Mare de Déu amb son fill al braç amb les vases daurades al capçal del llit, sobre lo portal de la recambra altre retaule de tela guarnit de llenyam en què és pintada la Nativitat de Nostre Senyor i la Pietat (ARM, P., S-112, f. 209 v.-211).

12-9-1580. Inventari dels béns de **Ventura Rodrigues**, mercader. Cases al carrer de Bonaire. A la sala: un retaule de Nostre Senyor, vell, altre retaule de la Salutació de Sant Gabriel, vell (ARM, P., O-47, f. 282). Tenia a un tint un Cristo d'or petit (f. 301).

1580. Inventari de **Gabriel Montblanch**, paraire: una imatge sobre el portal de la cambra de la Mare de Déu, molt vell (S-112, f. 222 v.).

27-5-1581. Inventari dels béns d'**Antoni de Verí**, donzell de M.: sobre lo portal de la cuina un retaule de tela guarnit de llenyam amb la figura dels tres reis d'Orient vell; en la capella junt al portal un retaule de tela guarnit de llenyam de Cristo crucificat amb lo bon lladre, bo; un Cristo crucificat de bulto que és de terra; una figura de la Mare de Déu amb son fill al braç d'estampa amb paper engrutat guarnit de llenyam; un palis de guadamesí daurat amb una figura de Sant Onofre enmig; una figura de Santa Verònica amb post bona; en la sala gran una figura de Santa Magdalena gran amb tela guarnida de llenyam; a la cambra de la sala una figureta de tela de la Nativitat de Nostre Senyor guarnit de llenyam, una figura de Nostre Senyora guarnida de llenyam, una figureta de paper del Davallament guarnida de llenyam; un retrato de la tentació de Nostre Senyor, un retrato de com tragueren Moisès essent minyó de les aigües; en la recambra de la cambra nova una figura en post de Sant Jeroni de penitència (ARM, P., S-112, f. 229-239).

20-9-1581. Inventari dels béns de **Joanot Forner**, m.M. (amb casa al carrer de Sant Jaume): un retaulet antic amb la figura de la Mare de Déu que té son fillet al braç, deguix pintat i guarnit de llenyam vell; sobre lo portal de la cambra un retaule a l'oli xiquet de Cristo i de St. Pere venint a ell sobre la mar, amb dues naus; en la cambra on morí trobam un retaulet de tela amb la figura de Santa Anna guarnit de llenyam; altre retaulet xic sobre lo portal de dita cambra amb la figura de la Mare de Déu amb son fill al braç, amb portes; dues teles, en una la figura de la Nativitat de Nostre Senyor i en l'altra la senyora Magdalena; en lo estudi devers l'hort: 3 quadros o lteles guarnides de llenyam, lo ú de Sta. Anna, altre del diluvi i l'altre de la història del rei David i de Bersabé (ARM, P., S-112, f. 331 v.-336 v).

7-11-1581. Inventari de **Joan Fe** d'Alcúdia: un retaulet amb la Mare de Déu i Santa Eilisabet antic (ARM, P., S-159, f. 509 bis v.).

1-9-1583. Inventari dels béns de **Martina**, vda. de Mateu **Moranta**, c.M.: un crucifixi de bulto gran i un xic penjats, un retaule de Santa Verònica dorat; una figura de Sta. Caterina màrtir de marbre i la figura de guix de Santa Magdalena; un retaulet de la Ressurrecció de Nostre Senyor (ARM, P., S-112, f. 396); en la sala devers l'hort un retaule de tela guarnit de llenyam sobre lo portal que és la història de quant Nostre Senyor fou temptat pel Dimoni al desert, un retaulet de paper d'estampa de Nostra Senyora i Santa

Caterina (ARM, P., S-112, f. 397, 400).

31-7-1585. Inventari dels béns de **Joanot Trilia**, c.M.: un retaule de la Salutació de Nostra Senyora, un retaule gran amb la Mare de Déu amb son fill, Santa Anna i St. Joan (ARM, P., S-159, f. 29 v. i 35).

1-10-1586. Inventari de l'heretat de **Joanot Seguí**, m.M.: 3 *retratos*, dos de la Salutació de Nostra Senyora i un de Santa Pixedis (ARM, P., S-159, f. 343).

28-7-1586. A l'inventari de **Francina**, vda. de Miquel **Canyissar**, m.M. trobam: sobre lo portal de la cambra un retaulet amb la figura de Nostre Senyor Crucificat, altre retaulet de llenyam sobre lo portal de la cuina amb la figura de Sant Miquel (ARM, P., S-112, f. 468 v.).

20-3-1587. Inventari de l'heretat de **Caterina Esplugues**, vda. en segones núpcies de Bartomeu Uguet, botiguer. Cases al carrer del Born de Santa Clara. Trobam: un *retrato* de Nostre Senyor quan feia oració a l'hort, de tela; un retrato de tela guarnit de llenyam de quan Nostre Senyor féu la Cena; un retaulet daurat de Nostra Senyora amb son fillet ; un retaulet de post amb un Cristo de pintura; a la capelleta retaulet de tela guarnit de llenyam amb la figura de Cristo estant en la presó assentat a soles amb una cadena ligada en el pilar; un Cristo de bulto crucificat amb la creu de llenyam; un Cristo crucificat amb la roqueta molt xic; un Jesuset de bulto amb una vesta de tafata vermell; una figureta de bulto de la Mare de Déu amb son Jesuset en lo braç; un retaulet de la Mare de Déu amb lo Jesuset tot nuu e Sant Josep cobert de vidre guarnit com un mirall; un retaule de tela guarnit de llenyam del Davallament de la Creu (ARM, P., S-113, f. 6-7 v.).

16-1-1589. Inventari de l'heretat de **Miquel Gual**, canonge i inquisidor. Cases a la parròquia de Santa Eulàlia que antigament foren tres cases: sobre el portal de la Sala dos retaulets antics. En la capella de la Sala: un retrato de tela a l'oli de Cristo crucificat amb Nostra Senyora, Sant Joan i Santa Magdalena, nou, que està sobre l'altar de la capella; un pahuer de llenyam amb la figura de Cristo crucificat, Nostra Senyora i Sant Joan, amb un vidre a sobre. A la recambre de la cambra on morí el difunt: una figura de bulto de Cristo crucificat (ARM, P., S-113, f. 144v.-145, 146 v.).

17-2-1590. Inventari de l'heretat de **Joan Crespo**, doctor en dret. 4 teles de pinzell de la Història de Susana, guarnides de guademecil al entorn; 4 peces de guademecills vells pintats d'or i negre amb una peça xica ; una tela de St. Jeroni guarnida de fust; altra tela dels 5 sentiments corporals guarnida de llenyam; una telade batalla campal guarnida de llenyam; un retaule sobre post a l'oli de Nostra Senyora dels Desemparats amb ses polseres i figures de sants (ARM, P., S-113, f. 216 v.-217 v.).

26-3-1590. Inventari de l'heretat d'**Onofria**, vda. del notari Joan Antoni **Sampol**. Cases al carrer de l'Argentaria. En la capella: un Cristo de bulto, una figura de bult de Santa Anna daurada, altre figura de bult deo de Santa Catarina màrtir daurada (les deixa al monestir de la Misericòrdia). A la cambra confrontant an lo carrer de Calefosca: un retaule gran de tela amb les figures de St. Cristòfol, St. Onofre i St. Josep, amb son entorn de fust; un retaule del Sepulcre guarnit de fust amb los entorns daurats; un retaule de fust amb un Ecce Homo amb los entorns daurats; un retaulet de fus de Nostra Senyora amb los entorns daurats; altre retaule de Nostra Senyora antic tot daurat; un retaule de la Samaritana xic; una imatge d'estampa fina de la Creación del món; un retaulet xic de Nostra Senyora; un retaule de St. Jeroni de fust; un retaule de tela de la Salutació amb los entorns de fust; una tela de la Nativitat de Cristo guarnit de fust (ARM, P., S-113, f. 239 i 245, r. v.)

8-4-1592. Inventari de l'heretat de **Joanot Morlà**, c.M., amb cases dins l'Almudaina en el carrer del Deganat. 2 retaulets de paper guarnits de llenyam amb la imatge de Cristo crucificat i dels metges St. Cosme i St. Damià a una cambra, i altre més

xic sobre el portal amb la figura de Nostra Senyora amb son fill al braç i un serafí de paper endrutat antic; dos retaules en post vells i fumats, un de la Nativitat de Nostre Senyor i l'altra de Nostra Senyora amb lo Jesuset al braç (ARM, P., S-113, f. 253).

4-5-1593. Inventari de Bonaventura Caterina, **vda. de Bernat Fortesa**, notari de M. Cases a la costa d'en Brossa: retaule de post a l'oli que diu és de **Flandes** amb la imatge de la Passió de Jesucrist crucificat, un retaulet de Sant Jeroni, un retaule de tela de Ecce Homo, un crucifix de bulto amb sa roca, un retaulet de ls Santa Verònica amb pilars (ARM, P., S-159, f. 539).

7-9-1593. Inventari de l'heretat de **Pere Antoni Safortesa**, cavaller de M. Cases al carrer del Sepulcre davant el monestir de la Concepció. A la Sala: 12 retratos de tela guarnits de llenyam dels 12 mesos de l'any; un retaule de tela guarnit de llenyam amb la figura de Nostra Senyora amb lo Jesús al braç assentada. Al menjador de baix: dos retaulets de pinzell sobre post amb les poseres daurades, lo ú de la Salutació de la Mare de Déu, i l'altre dels tres reis, nous; altres retaulets xics de paper d'estampa fina. A la capella: un retaule de llenyam pintat a l'oli amb la figura de la Concepció de la Mare de Déu amb les polseres daurades, nou, i d'alt les figures de St. Pere i de St. Antoni amb les armes de Fortesa; un Cristo crucificat de bult; una figura de la Mare de Déu de pedra marbre blanc i daurada (ARM, P., S-113, f. 388 v.-391).

13-10-1593. Inventari de l'heretat de **Rafel de Verí**, donzell de M.. Cases al carrer que va de l'església de Sant Nicolau a l'esglesiete de Sant Nicolau Vell. A la recambra de la cambra de la sala: 3 *retratos* grans de tela guarnits de llenyam del Diluvi i de l'arca de Noè; 3 retratos més xics de tela amb les figures de St. Pere i St. Pau i de mestre Ramon Llull. En lo estudi: un retaule de Sta. Caterina i altre de Sta. Anna; 6 quadros de teles de verdures guarnits de llenyam. En la capella: un retaule amb la figura de Nostra Senyora amb son fill al braç i altres figures sobre post i Sta. Anna (ARM, P., S-113, f. 411, 419 i 422).

4-6-1597. Inventari dels béns de **Bernat d'Olesa**, c.M. A una casa a la vila de Pollença: un retaule de tela guarnit de fust en què conta l'Adoració dels Tres Reis (ARM, P., S-133, s.f.).

17-7-1597. Inventari de l'heretat d'**Onofre Spinosa**, cirurgià a unes cases al carrer de Sant Joan: un retrato llarg de tela dels Reis, altre retaule de St. ?, un retaule molt antic de la Mare de Déu que es tanca amb dos portes, altre retaule de la Salutació de la Mare de Déu (ARM, P., S-133, s.f.).

17-9-1597. Inventari dels béns de **Miquel Horrac**, teixidor de llana. Cases davant la Riera. Al taller: un retaule de la Santíssima Trinitat, vell, un tros de cortina pintat (ARM, P., O-47, f. 348-349).

25-9-1597. Inventari dels béns de **Jaume Pou**, prevere, a una casa de ciutat: 5 retaulets de seda, un retaule de Nostre Senyor crucificat de tela, un retaule de tela de Nostra Senyora dels Àngels, un retaule de tela de la Transfiguració de Nostre Senyor, un retaule de tela de Santa Magdalena, un retaule de tela *arbor generationis* de Nostra Senyora. A Felanitx tenia 3 retaulets de tela, una Verònica, una figura de Cristo Crucificat (ARM, P., S-133, s.f.).

1-10-1597. Subhasta de béns de Jaume Pou, prevere difunt: un retaule amb la figura de Cristo crucificat per 1 ll. 4 s. 2, dos retaulets per 7 s. 2, un retaule de Nostre Senyora per 15 s., un retaule de la Transfiguració per 1 ll. 6 d., un retaulet per 15 s. 6, un retrato de Santa Magdalena per 3 ll. 1 s. (ARM, P., S-133).

18-3-1604. Inventari dels béns del doctor en lleis **Benet d'Orlandis**, a unes cases davant el llenyer del monestir de Sant Domingo, al carrer que va al Castell Reial: un retaule d'estampa de Miquel Àngel de Roma que és el Jui Final, un retrato d'estampa de

Jeremies, un retrato d'estampa d'Oracio Romano, 4 *retratos* d'estampa de Sant Pau, un pom de vidre dins lo qual és la imatge de la Passió de Nostre Senyor Jesucrist, 7 *retratos* petits d'estampa, un retrato *mapamundi* antic, dos *retratos* de Flandes guarnits, altre retrato xic *mapamundi*, altre retrato d'estampa de la Passió de Nostre Senyor Déu Jesucrist, altre retrato d'estampa de Roma llarg i estret guarnit de fust, un altre retrato de a Ressurrecció de Nostre Senyor Déu Jesucrist, dos *retratos* d'estampa de Sant Pau (ARM, P., S-133, s.f.).

SIGLES

ARM.....Arxiu del Regne de Mallorca.
c.....ciutadà.
d.....diners.
f.....foli.
ll.....lliures.
M.....Mallorca.
m.....mercader.
P.....Protocols.
s.....sous.
s.f.....sense foliar.
v.....volt.
vda.....viuda.

Aquest treball forma part del projecte d'investigació «Oligarquías y grupos de poder en la Mallorca moderna» (HUM2005-03467) del qual és investigador principal el professor Josep Juan Vidal.